

STATISTIKA&MY

MĚSÍČNÍK ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

01/2015 - ROČNÍK 5

MLADÍ A RODINA

17

SPOLU, S DĚTMI, ALE BEZ ODDACÍHO LISTU

22

PRIORITNÍ ÚKOLY ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

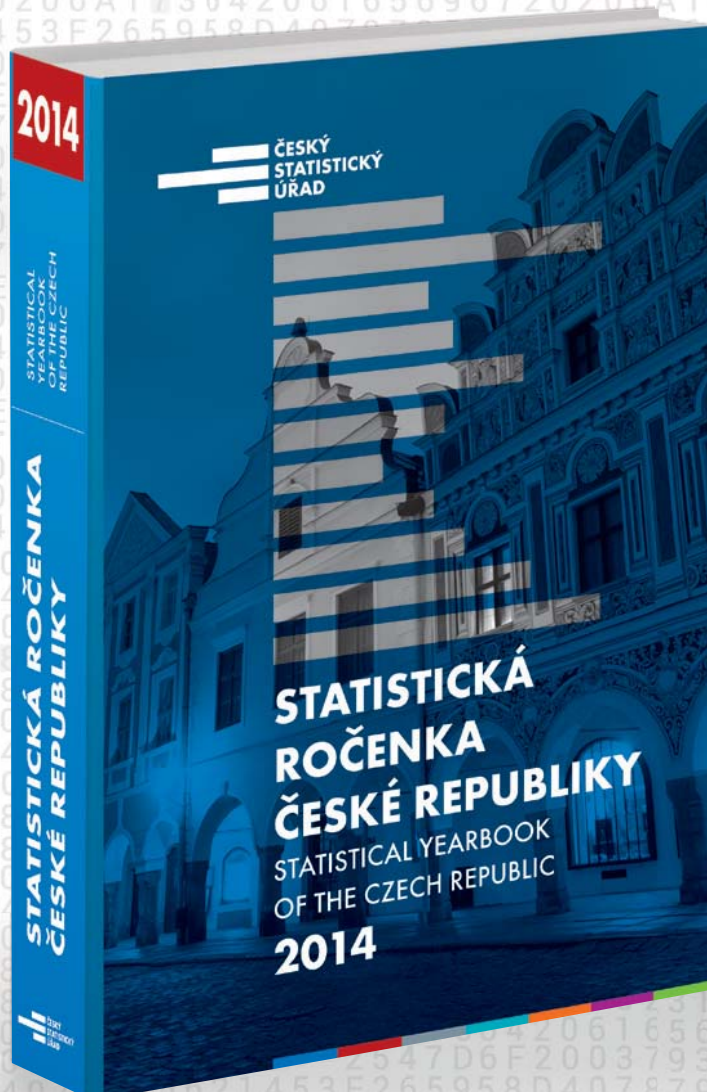
4

EKONOMIKU ZVEDLY HLAVNĚ INVESTICE

26

STATISTICKÁ ROČENKA ČESKÉ REPUBLIKY 2014

AKTUÁLNÍ ČÍSELNÝ PORTRÉT ČESKÉ REPUBLIKY

TITUL ČSÚ VÁS UVEDE DO EKONOMICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A KULTURNÍHO KONTEXTU. PODÁ INFORMACE I O OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A USPOKOJOVÁNÍ POTŘEB OBČANŮ ČR V ROCE 2013. KROMĚ TIŠTĚNÉ VERZE JE ROČENKA K DISPOZICI I NA CD A NA WEBOVÝCH STRÁNKÁCH ČSÚ.

RÁDI VYŘÍDÍME VAŠE OBJEDNÁVKY

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD
ODDĚLENÍ INFORMAČNÍCH SLUŽEB
NA PADESÁTÉM 81, 100 82 PRAHA 10
TEL.: 274 052 733, FAX: 274 054 070
E-MAIL: OBJEDNAVKY@CZSO.CZ

WWW.CZSO.CZ

Editorial

Nová elektronická podoba na www.statistikaamy.cz i samostatná verze pro tablety IOS a Android, které jsme zprovoznili v loňském roce, přiblížily časopis Statistika&My většímu počtu čtenářů. Čtou ho zástupci státní správy, akademici, podnikatelé, politici, učitelé i jejich studenti. Jsme rádi, že naše příspěvky využívají média jako informační zdroj. Aktuálním číslem vstupujeme již do pátého ročníku. I nadále se vám chystáme poskytovat informace o důležitých jevech ekonomického, hospodářského a demografického charakteru, stejně jako o významu a vlivu statistiky na všechny stránky společnosti i na každodenní život jednotlivce.

V aktuálním vydání se tak například od předsedkyně ČSÚ Ivy Ritschelové dozvíte o prioritních úkolech Úřadu, které se týkají rozvoje kvality a zefektivnění státní statistické služby, snižování zátěže respondentů a příprav dalšího sčítání. V rozhovoru se představuje nová vrchní ředitelka Michaela Kleňhová, jejíž kolegyně ze sekce demografie a sociálních statistik Gabriela Stražilová, Terezie Štyglerová, Michaela Němečková a Šárka Šustrová zpracovaly téma lednového čísla Mladí a rodina. V další části časopisu analytička Drahomíra Dubská hodnotí výkonnost domácí ekonomiky, Jiří Kamenický s Lukášem Kučerou se zabývají roli cestovního ruchu v ekonomice. Drahomíra Dušková srovnává počet vydaných stavebních povolení od roku 2005 s orientační hodnotou povolených staveb. Dalibor Holý analyzuje výše mezd v roce 2013 v různých socioekonomických skupinách a Romana Malečková informuje o výsledcích využití internetových úložišť mezi tuzemskými uživateli. V závěru časopisu vysvětluje Terezie Košťáková jeden z ukazatelů ekonomické úrovně při mezinárodních srovnáních - hrubý domácí produkt na obyvatele v paritě kupní síly.

Přeji vám inspirativní čtení.

Michal Novotný
šéfredaktor

Prioritní úkoly Českého statistického úřadu **4**

UDÁLOSTI

ČSÚ jde příkladem **7**

UDÁLOSTI ZE SVĚTA

Starším Kanadánům chybí důvěrní přátelé **11**

ROZHOVOR

Definovat kvalitu vzdělávání je těžké **12**

STATISTIKA ODVĚTVÍ

Průmyslu se daří **14**

MAKROEKONOMIKA A FINANCE

Peníze jsou levné **16**

Ekonomiku zvedly hlavně investice **26**

TÉMA

Více než čtvrtina mladých rodin žije v pronájmu **18**

Nejvíce ohrožené jsou matky s malými dětmi **20**

Spolu, s dětmi, ale bez oddacího listu **22**

Nejdříve studia, pak mateřství **24**

ANALÝZA

Cestovní ruch české ekonomice pomáhá **28**

Vývoj stavebních povolení od roku 2005 **30**

TRH PRÁCE A SOCIÁLNÍ STATISTIKY

Kvalifikovaní pracovníci – učitelé brali nejméně **32**

LIDÉ A SPOLEČNOST

Být mladý a nemít cloud je out **34**

Prioritní úkoly Českého statistického úřadu

ČSÚ si každý rok stanoví prioritní úkoly, jejichž prostřednictvím zabezpečuje aktivity významné pro vývoj státní statistické služby České republiky ve střednědobém horizontu. Jsou to nadstandardní činnosti, které obvykle souvisí s vysokými nároky na odbornost či personální kapacity Českého statistického úřadu. Východiskem pro definování prioritních úkolů ČSÚ jsou mise, vize a strategie úřadu schválené již v roce 2011.

Iva Ritschelová, předsedkyně ČSÚ

V posledních čtyřech letech ČSÚ řešil prioritní úkoly v oblasti zefektivnění státní statistické služby a využití administrativních dat, rozvoje statistických registrů či implementace nástrojů vytvářených v rámci projektu Redesign statistického informačního systému (SIS). Významná pozornost byla věnována statistickému projektu desetiletí Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) 2011 a aktivitám v rámci revize národních účtů.

zemí Evropské unie, která přijala nový standard bez jakýchkoli výjimek. V požadovaném termínu nabídl Český statistický úřad uživatelům srovnatelné časové řady sektorových účtů a hlavních makroekonomických agregátů České republiky revidovaných v souladu s novou metodikou.

Byl ukončen náročný a relativně komplexní projekt Redesign SIS, který se do historie Českého statistického úřadu zapíše jako významný

v procesu zefektivnění výkonu státní statistické služby a revize v oblasti výkaznictví a evidencí.

Na základě závěrů analýz resortních statistických zjišťování se zrušilo osm z nich bez náhrady a došlo k integraci jednoho šetření do statistického systému ČSÚ.

Dále došlo k implementaci pěti zjišťování do právních předpisů příslušných resortů. V současné době probíhají legislativní procesy v oblasti

Výsledky roku 2014

Pokud bychom charakterizovali uplynulý rok, pak lze konstatovat, že rok 2014 patřil k jednomu z pracovních velmi náročných. V rámci prioritních úkolů byla úspěšně dokončena revize ESA 2010. Zásluhou několikaleté práce a vysokého pracovního nasazení kolegů Česká republika se stala jedinou

Na základě příslušného usnesení vlády pokračoval ČSÚ v procesu zefektivnění výkonu státní statistické služby a revize v oblasti výkaznictví a evidencí.

transformační milník. V souvislosti se snížením administrativní zátěže respondentů a zvýšením kvality a dostupnosti statistických informací byla vyvinuta řada nových nástrojů, které umožní komplexní elektronizaci a integraci procesů přípravy zjišťování, vstupního a centrálního zpracování a následnou diseminaci statistických výstupů. Po celou dobu provázely projekt problémy, které se však podařilo relativně uspokojivě řešit a projekt úspěšně ukončit. Tím však práce neskonzčila. V současnosti stojí před Úřadem další významný úkol: zabezpečení potřebné udržitelnosti projektu a zavedení nástrojů do rutinních statistických procesů.

Podle příslušného usnesení vlády pokračoval Český statistický úřad

zakotvení dalších devíti zjišťování do resortní legislativy.

Důležitá je podpora resortů

V rámci druhé významné části aktivit v oblasti rozvoje dostupnosti administrativních dat pro statistické účely se uskutečnila řada jednání na všech úrovních. Ne všechna však dopadla tak, jak bychom si nejen z pohledu Úřadu, ale i z pohledu respondenta představovali. I proto budou aktivity v dané oblasti pokračovat i nadále. Nicméně bez aktivní podpory resortů není možné očekávaných výsledků dosáhnout.

Již tradičně byly i v uplynulém roce realizovány externí metodické audity. Tentokrát se jednalo o audit indexu

PRIORITY ROKU 2015

Pro letošní rok bylo stanoveno celkem pět prioritních úkolů:

- zefektivnění státní statistické služby ČR,
- realizace kontrolní mise zaměřené na implementaci Kodexu evropské statistiky,
- audity dalších vybraných statistik,
- zahájení přípravy SLDB kolem roku 2020,
- analýza možností převodu Informačního systému o průměrném výděлку MPSV do systému statistik ČSÚ.

průmyslové produkce. Byl zahájen audit předběžného odhadu hrubého domácího produktu. Tyto aktivity jsou v rozhodující míře pojímány jako důležitá zpětná vazba a podpora pro zvyšování kvality práce statistiků v budoucnu.

Pokračovat v zefektivnění

V oblasti zefektivnění státní statistické služby jsou pro letošní rok připraveny další aktivity v oblasti rozvoje integrovaného sběru vybraných údajů pro veřejnou správu. Záměrem Úřadu je dosáhnout optimalizace ukládání vybraných dat na jedno místo v elektronické podobě tak, aby mohla být sdílena oprávněnými institucemi včetně ČSÚ. Jsou to zejména údaje z daňových přiznání k dani z příjmu fyzických a právnických osob, z daňových přiznání k DPH, z účetních závěrek a některé údaje pro Českou správu sociálního zabezpečení.

Mezi přínosy těchto aktivit patří zajištění jednoho místa sběru pro stejný okruh ukazatelů. S tím souvisí zame-

Předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová.

sad, metod a postupů, které by měly uplatňovat všechny instituce zapojené do evropského statistického sys-

V březnu 2015 se uskuteční mezinárodní mise k odbornému přezkoumání úrovně implementace principů Kodexu evropské statistiky v rámci činnosti ČSÚ a vybraných pracovišť státní statistické služby.

zení duplicitního oslovení stejných zpravodajských jednotek a další snížení administrativní zátěže respondentů. Za tímto účelem jsou vedena jednání s příslušnými resorty. Výsledky pak budou předloženy k projednání vládě ČR v polovině roku 2015.

Celoevropská kontrolní mise

V březnu 2015 se uskuteční mezinárodní mise k odbornému přezkoumání úrovně implementace principů Kodexu evropské statistiky v rámci činnosti ČSÚ a vybraných pracovišť státní statistické služby.

Kodex byl přijat v roce 2005 Výborem pro evropský statistický systém s cílem trvalého zvyšování kvality evropské statistiky. Jedná se o soubor mezinárodních statistických zá-

tému. Obsahuje 15 zásad, jež se týkají zejména profesionální nezávislosti, důvěrnosti, závazku kvality, zdrojů, metodologie statistických procesů a kvality statistických výstupů. Cílem kontrolní mise bude posoudit úroveň naplňování těchto zásad v podmínkách státní statistické služby ČR.

Další kolo metodických auditů

Vazbu na naplnění standardů Kodexu mají i tzv. externí metodické audity. Úřad realizuje tyto audity ve snaze o kvalitativní rozvoj procesů tvorby statistických výstupů. Proto jsou vybrané statistiky externě přezkoumávány týmem nezávislých expertů. Pro rok 2015 jsou naplánovány audity konjunkturálního průzkumu,

vládní statistiky a registru ekonomických subjektů. Veškeré závěry a doporučení auditorůských týmů Úřad zohledňuje při plánování své činnosti v budoucnu.

Koncepce příštího Sčítání lidu, domů a bytů

V roce 2015 zahájí svou činnost meziresortní pracovní skupina pro přípravu populačního, domovního a bytového cenzu, který by se měl konat v roce 2021.

V minulém roce Český statistický úřad poprvé seznámil vládu ČR se záměrem realizace příštího sčítání. Po zhodnocení výhod a nevýhod navrhl Úřad koncept, který je založený na maximálním využití administrativních zdrojů dat s tím, že u obyvatelstva, majitelů a uživatelů domů a bytů by byly šetřeny jen nezbytně nutné údaje s použitím výběrových metod.

Tato nová koncepce však předpokládá právní úpravy stanovující povinnost zpřístupnit administrativní zdroje dat pro statistické účely a možnost tyto údaje propojovat.

V letošním roce zahájí meziresortní pracovní skupina analýzu výchozího stavu informačních systémů a možností sdílení dat. Bude diskutovat o případném založení nových registrů a vyhodnotí rozsah potřebných legislativních změn. Výsledky těchto analýz budou prezentovány vládě ČR na podzim roku 2015.

K dalším aktivitám vztahujícím se k zefektivnění výkonu státní statistické služby náleží i diskuze ohledně možností převodu Informačního systému o průměrném výdělku Ministerstva práce a sociálních věcí do systému statistik ČSÚ.

Cílem Úřadu je do budoucna připravit variantní řešení pro zajištění sběru a zpracování mzdové statistiky. Snahou je předejít přerušování časových řad a zajistit plnění požadavků všech oprávněných uživatelů. Za tímto účelem bude provedena analýza možných postupů případných úprav agendy z hlediska legislativního, právního i organizačního. Konkrétní kroky však budou záviset na vývoji situace v oblasti realizace příslušné veřejné zakázky na ministerstvu. ■

JEDNOU VĚTOU

- Dne 22. ledna 2015 se uskutečnil první jednání meziresortní pracovní skupiny ke Sčítání lidu, domů a bytů kolem roku 2020, jejímž úkolem je připravit koncepci SLDB založenou na maximálním využití administrativních zdrojů dat.
- V polovině ledna 2015 se setkali na Krajské správě ČSÚ v Brně pracovníci ČSÚ, statistického úřadu Rakouska a Slovenska a hovořili o posílení regionální spolupráce v oblasti národních účtů.
- V souvislosti s připravovanou reformou Statistiku rodinných účtů se 15. ledna 2015 uskutečnilo první jednání pracovní skupiny, jejímž úkolem je zpracovat koncepci reformy.
- Dne 11. prosince 2014 jednala předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová s generálním ředitelem Generálního ředitelství cel Petrem Kašparem o vzájemné spolupráci a o problematice redesignu SIMSTAT.
- Předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová se 17. prosince 2014 setkala s generálním ředitelem Generálního finančního ředitelství Martinem Janečkem a hovořila s ním o možnostech spolupráce.
- Místopředsedkyně ČSÚ Eva Bartoňová jednala s představiteli kabinetu ministra vnitra o otázce šetření o dobrovolnících v České republice, pokud se ministerstvo či jiný resort nebude spolupodílet na financování šetření, bude téma pro ČSÚ bezpředmětné.
- Vrchní ředitel sekce makroekonomických statistik ČSÚ Jaroslav Sixta vystoupil začátkem prosince na jednání zástupců Svazu měst a obcí, kde informoval o problematice statistického výkaznictví.
- ČSÚ souhlasil se zapojením expertů národních účtů do twinningového projektu KAZSTAT, resp. s přijetím studijních návštěv a s uskutečněním expertních misí k problematice národních účtů.
- V prosinci 2014 jednala pracovní skupina ESS o kvalitě ve statistice, hlavními body byly: příprava projektu QUAL v rámci Víze 2020 a systémy managementu kvality, tzv. risk management, přizpůsobení se uživateli apod.

Plán odpadového hospodářství i s daty ČSÚ

Do jednání vlády ČR 22. prosince 2014 byl podruhé zařazen materiál Ministerstva životního prostředí Plán odpadového hospodářství. Na základě dohody mezi ministrem životního prostředí Richardem Brabcem a ministrem průmyslu a obchodu Janem Mládkem bude v Plánu uvedena státní statistická služba rovněž jako zdroj dat. Předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová následně upozornila na rozpory mezi daty Ministerstva životního prostředí a závazky České republiky k roku 2020, které jsou uvedeny v materiálu. ■

Eurostat a OECD jednaly o nefinančních aktivech

Na začátku loňského prosince hostil ČSÚ 6. setkání Task Force on Land and Other Non-financial Assets organizované Eurostatem a OECD. Zúčastnilo se ho 19 zástupců členských zemí a nadnárodních institucí, které přivítal vrchní ředitel Sekce makroekonomických statistik Jaroslav Sixta. Poté se naplno rozproutila diskuze k dokončení metodické příručky o odhadech půdy, která je stěžejním výstupem první části tohoto pracovního setkání. Jelikož byl v listopadu mandát skupiny prodloužen na další dva roky, experti se dohodli na tom, že budou pokračovat ve vytváření manuálů. ■

Příprava na peer review

V termínu 16.–20. března 2015 se v ČSÚ uskutečnilo hodnocení implementace Kodexu evropské statistiky. Hodnocení se provádí ve všech členských zemích EU a EFTA. Členové hodnotitelských týmů prověřují a hodnotí stav plnění Kodexu a dávají doporučení ke zlepšení. V současné době probíhá již druhá vlna těchto peer reviews. Záměr, pravidla a postupy byly projednány a odsouhlaseny Výborem pro evropský statistický systém. Kodex evropské statistiky byl přijat Výborem pro statistické programy v roce 2005 a následně zveřejněn Evropskou komisí. Skládá se z 15 zásad, které se mají uplatňovat v souvislosti s produkcí evropské statistiky. V příslušném Sdělení Evropské komise se

mj. uvádí: „Jeho účel je dvojitý: Zprvu má zlepšit důvěru ve statistické úřady tím, že navrhne určitá institucionální a organizační opatření, a zadruhé má zvýšit kvalitu statistik vytvářených a šířených statistickými úřady prosazováním jednotného uplatňování nejlepších mezinárodních statistických zásad, metod a postupů všemi tvůrci úředních statistik v Evropě.“ ■

Dialogová mise Eurostatu

Ve dnech 19. a 20. listopadu 2014 se v ČSÚ uskutečnila pravidelná dialogová mise Eurostatu zaměřená na vládní finanční statistiku a ukazatele pro EDP. Účelem těchto misí je přezkoumání metodických postupů v členských zemích při výpočtu deficitu a dluhu vládních institucí či dostupnost kvalitních zdrojů dat. Mise se kromě pracovníků ČSÚ pravidelně účastní i zástupci partnerských organizací, zejména Ministerstva financí, České národní banky či Nejvyššího kontrolního úřadu. Výsledkem jednání jsou doporučení Eurostatu týkající se zejména zařazení subjektů do ekonomických sektorů. Eurostat ocenil ČSÚ za nezávislost, otevřenost a kvalitu údajů. ■

Statistická mise Slovensku

Ve dnech 8.–9. prosince 2014 navštívili zástupci vedení ČSÚ Štatistický úrad Slovenskej republiky. Obě strany se vzájemně informovaly o klíčových problémech, které obě instituce řešily v roce 2014, a o prioritách pro rok 2015. Diskutovaly o revizi národních účtů podle mezinárodně platného standardu ESA2010, o dopadech na klíčové makroekonomické ukazatele v ČR a SR a o přestavbě svých statistických informačních systémů. ■

UPOZORNĚNÍ

Rychlá informace o mírách zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity za prosinec 2014 vyjde v novém termínu 30. ledna 2015 namísto původně avizovaného 2. února 2015. Důvodem je harmonizace termínu s vydáním News Release Eurostatu k míře nezaměstnanosti v zemích EU.

ČSÚ jde příkladem

V prosinci loňského roku se v Praze sešli v ČSÚ experti z Eurostatu, Evropské centrální banky, OECD a dalších institucí, aby jednali o národních účtech. Fakt, že ČSÚ patří v této oblasti do skupiny zemí s nejvyspělejšími statistikami, potvrzují i témata, která se jeho pracovníci snažili otevřít.

Vladimír Kermiet, ředitel odboru národních účtů

Český statistický úřad spolupracuje nejen na rozvoji statistických systémů v různých zemích světa, ale také se aktivně účastní diskuzí o dalším rozvoji statistiky v rámci Evropské unie, a to zejména prostřednictvím různých pracovních skupin.

Jednou z nich je v pořadí již 17. pracovní skupina, na které se začátkem prosince sešlo 34 zahraničních expertů z národních statistických úřadů, centrálních bank, Eurostatu, Evropské centrální banky a OECD. Kromě hodnocení zasílání údajů do Eurostatu diskutovali i o dalších složitých otázkách ve statistice.

V prosinci 2014 ČSÚ hostil experty z Eurostatu, Evropské centrální banky, OECD a dalších institucí.

Dochází ke zkreslování průměrných náhrad

Zástupci Eurostatu prezentovali doporučení, jak přistupovat k sektorové klasifikaci osob samostatně výdělečně činných (OSVČ). Nedokázali však vyřešit problém s pracujícími majiteli firem. Ti jsou totiž kategorií zaměstnanců, kteří ve firmě pracují, ale nevyplácejí si mzdu. Z analytického hlediska pak dochází ke zkreslování průměrných náhrad. Otázkou tedy zůstává, zda tyto příjmy imputovat či nikoliv.

Statisticy z ČSÚ otevřeli hned několik témat. Snažili se zahájit celoevropskou diskuzi o problémech s odhady reinvestovaných zisků z přímých zahraničních investic, s oceněním účastí, s remitencemi a zachycením obydlí a půdy vlastněnými nerezidenty a obydlími a s půdou v zahraničí ve vlastnictví tuzemských domácností.

Odhady reinvestovaných zisků z přímých zahraničních investic tvoří součást výpočtu hrubého národního

důchodu. V podstatě jde o nerozdělený zisk, který zahraniční vlastník ponechal v korporaci. O tuto částku mu pak vzroste hodnota podílu ve firmě. Jedná se o imputovanou položku v národních účtech, ale její smysl je ten, že tento důchod nepatří zemi, kde byl vytvořen, ale je vlastnictvím země investora.

Jako příklad lze uvést výrobce automobilů, který je ve vlastnictví zahraniční nadnárodní korporace. Vše, co tato automobilka vyrobí, je součástí našeho hrubého domácího produktu. Nicméně to, co není vyplaceno ve formě náhrad zaměstnancům, je v národních účtech vnímáno jako důchod země původu vlastníka podniku a ne jako důchod České republiky. Do zahraničí tento důchod odplyne jako vyplacená dividenda nebo jako reinvestovaný zisk.

ČSÚ od září 2014 provádí nový propočet reinvestovaných zisků z přímých zahraničních investic. Na prosincovém jednání expertů se proto snažil diskutovat o tom, zda je v rámci Evropské unie tento ukazatel srovná-

telný a to zejména z toho důvodu, že může ovlivňovat příspěvky placené do rozpočtu Unie na základě hrubého národního důchodu.

Je nutné vzájemně sdílet informace

Odhady remitencí jsou také nedílnou součástí sestavování národních účtů a řeší se již několik let. ČSÚ odhaduje výši důchodů cizinců žijících v ČR, které zasílají do zahraničí, a také výši důchodů Čechů žijících v zahraničí, které poukazují do České republiky.

Pro správné zachycení hodnoty obydlí a půdy vlastněné nerezidenty je zapotřebí mít dostatečné informace. Problém je ovšem s těmi, které se týkají vlastnictví českých domácností v zahraničí. Dnes totiž není problém poříditi si nemovitost v jakékoli části světa, aniž by o tom byli statistici informováni. I v tomto případě platí pravidlo, že statisticy jsou schopni podchytit vše, co se děje na území ČR, ale už ne to, k čemu dochází v zahraničí. ■

K SITUACI NA REALITNÍM TRHU

Josef Vlášek
sekce produkčních statistik

Realitní trh je významnou součástí každé tržní ekonomiky a nepochybně patří mezi cyklické části trhu. Výrazně se podílel jak na světové finanční recesi v roce 2008, tak i na dosa-
vadních pokusech o její překonání.

Trh rezidenčních nemovitostí zaznamenal v roce 2014 oživení. Vzrostl počet stavebních povolení na bytové domy (za leden až listopad 2014 o 42,2 % proti roku 2013). Ceny bytů mírně vzrostly. Tento vývoj je však charakteristický jak koncentrací růstu stavebních povolení na bytové domy do pražské a brněnské aglomerace, tak i zvýšením počtu individuálních stavebníků (developerů) při výstavbě rodinných domů, zejména ve venkovských oblastech země.

Otevřenou otázkou zůstává konfrontace současného oživení výstavby bytových domů

s počtem volných bytů. Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2011 jich bylo více než 600 tisíc.

Doba výstavby velkých obchodních center a kancelářských nemovitostí v podstatě skončila, avšak čile se s nimi obchoduje. Nové velké projekty budou totiž vznikat jen ojediněle. V jednotlivých regionech stále pokračuje výstavba menších objektů.

Průmyslový development je významně spojen nejen se vstupem nových zahraničních investorů, ale i s ožíváním investičních aktivit v úspěšných průmyslových odvětvích a podnicích.

Považuji za potřebné zdůraznit, že realitní trh v ČR dlouhodobě zápasí s obtížemi, které provázejí proces přípravy a realizace staveb. Jedná se zejména o problematiku

územního rozhodování, vydávání stavebních povolení, posuzování vlivu staveb na životní prostředí a organizace veřejných zakázek. Hlavní příčinou je roztříštěnost kompetencí k jednotlivým otázkám, chybí jedno zastřešující (koordináční) místo k problematice stavění a veřejného investování.

Problémem, a to nejen současného realitního trhu, je rovněž rozsáhlý zabor nových (zelených) ploch a nedostatečné využití intravilánových prostor a brownfieldů – opuštěných výrobních a provozních areálů. Přesto považuji český realitní trh, který prošel v posledních dvaceti letech bouřlivým vývojem, za konsolidovaný a funkční. Samozřejmě že stále je co zlepšovat, např. činnost řady realitních kanceláří, ale i některých developerů.

ROK 2014 Z POHLEDU STATISTIKY

Marek Rojčák
místopředseda ČSÚ

Začátkem roku 2015 postupně dobíhají statistické údaje o tom, jak se naše společnost a ekonomika vyvíjely v průběhu roku 2014.

Mezi první již tradičně patří informace o vývoji spotřebitelských cen. Ty potvrdily velmi umírněný cenový vývoj i přes počáteční obavy z devalvace české koruny. Naopak průměrná roční inflace (+0,4 %) byla nejnižší za posledních deset let.

Zprávy z jednotlivých odvětví národního hospodářství v České republice ukazovaly rovněž na pozitivní vývoj.

V souvislosti s oživením spotřebitelské poptávky rostly tržby v maloobchodě.

Po mnohaletém pústu se prokazatelně zvedlo ode dna stavebnictví, zejména díky investicím do infrastruktury. Dařilo se i většině odvětví zpracovatelského průmyslu. Velkou

zásluhu na tom měl automobilový průmysl, který táhla exportní poptávka.

Tento vývoj se projevil i v příznivé obchodní bilanci, jejíž saldo v národním pojetí, které zachycuje skutečný výsledek obchodování českých firem, dosáhlo za prvních jedenáct měsíců uplynulého roku 160 mld. Kč. Pro srovnání: podle přeshraniční statistiky, která sleduje toky zboží bez ohledu na změnu jeho vlastnictví, činil přebytek ve stejném období 427 mld. Kč.

Rozdíl obou sald je jedním ze zajímavých ukazatelů míry globalizace, která v sobě odrazí rozsah působnosti zahraničních subjektů na českém území. Stojí za tím řada důvodů: počínaje výhodnou geografickou polohou, přílivem zahraničních investic až po daňové prostředí. Všechny tyto změny se příznivě

odrazily v růstu hrubého domácího produktu, který za první tři čtvrtletí činil v průměru okolo 2,5 %.

Dobrá kondice produkčních odvětví se rovněž projevila v růstu zaměstnanosti a snížení počtu lidí bez práce. Statistická míra nezaměstnanosti v listopadu 2014 dosáhla 6 % a meziročně se snížila o 1 procentní bod, což představuje 54 tis. osob.

Příznivě rovněž vynivají průzkumy spotřebitelské i podnikatelské důvěry, které jsou podpořeny uvolněnou měnovou i fiskální politikou.

Na druhé straně se znovu objevují rizika křehkosti eurozóny v souvislosti s politickou situací v Řecku. V každém případě nás i v tomto roce čeká napínavý příběh statistických dat, jimiž vás budeme stejně jako vloni pravidelně zásobovat...

STATISTIKA

STATISTICS
AND ECONOMY
JOURNAL

VOL. 94 (4) 2014

CZECH
STATISTICAL
OFFICE

Odborný časopis ČSÚ zařazený
v Seznamu recenzovaných vědeckých
neimpaktovaných periodik v ČR,
vychází 4x ročně pouze anglicky.
V době vydání tištěné verze je
zveřejňován na internetu.

4

HANS VIGGO SÆBØ
(STATISTICS NORWAY)

QUALITY ASSESSMENT AND IMPROVEMENT
METHODS IN STATISTICS - WHAT WORKS?

JIŘÍ MIHOLA,
PETR WAWROSZ
(VŠFS PRAHA)

ANALYSIS OF LONG-RUN GDP DEVELOPMENT IN THE
USA, THE EU15, CHINA AND THE USSR/RUSSIA

JACEK BIAŁEK
(UNIVERSITY ŁÓDŹ)

CONSTRUCTIONS OF THE AVERAGE RATE OF RETURN
OF PENSION OR INVESTMENT FUNDS BASED ON
STATISTICAL CHAIN INDICES

czso.cz/statistika_journal

372 Kč/ROČNÍ PŘEDPLATNÉ

KRÁTCE

• Podíl žáků se zdravotním handicapem se na italských základních a středních školách stále mírně zvyšuje. Podle zprávy italského statistického úřadu vyžadovalo ve školním roce 2013/2014 sedm žáků ze sta specifický přístup s ohledem na svůj zdravotní stav. Více na <http://bit.ly/13VuM2H>.

• Počet osob ve výkonu trestu dosáhl v roce 2014 v Austrálii desetiletého maxima. Ve věznicích si svůj trest odpykávalo téměř 34 tis. osob, tj. skoro o 10 tis. více než v roce 2004. Poměr pohlaví mezi vězeňskou populací se v čase nezměnil, podíl mužů se dlouhodobě pohybuje okolo 93 %. Více na <http://bit.ly/1vXpvi3>.

• Cestování se těší u Číňanů stále větší oblibě. Podle posledních údajů ze statistiky cestovního ruchu na Novém Zélandu přibývá po turistech ze sousední Austrálie nejrychlejším tempem právě turistů z Říše středu. Více na <http://bit.ly/1KhdHBS>.

• Osmína německých podniků nakupuje IT služby od externích poskytovatelů. Mezi podniky s více než 250 zaměstnanci dokonce více než čtvrtina používá pro IT služby cloud. Jako důvod, proč cloud nevyužívají, uvedlo 37 % firem bezpečnost a 32 % nevyjasněný právní rámec. Více na <http://bit.ly/1Khkrj9>.

• Islandský statistický úřad zveřejnil novou projekci obyvatel. Podle střední varianty projekce by se do roku 2065 počet obyvatel Islandu zvýšil ze současných 326 tis. na 447 tis. osob, tj. o více než třetinu. Více na <http://bit.ly/1BCKFGF>.

• Podle čínského statistického úřadu se v roce 2014 plocha, na níž se v Číně pěstoval bavlník, meziročně snížila o 2,9 %. Výnos z jednoho hektaru se meziročně zvýšil o 0,7 % a přesáhl hranici 1 460 kg/ha. Více na <http://bit.ly/1BEYrZv>.

• Podle amerického úřadu US Census Bureau se v roce 2014 stala Florida třetím nejlidnatějším státem USA, když na této pozici vystřídala New York. Suverénně nejvíce obyvatel žije v Kalifornii, druhé místo v počtu obyvatel patří státu Texas. Více na <http://1.usa.gov/1vk4YVx>.

Lov sobů v Norsku

V lovecké sezóně 2014 bylo v Norsku zastřeleno 7,9 tis. sobů, což bylo nejvíce od roku 1999. Míra úspěšnosti lovu, tj. podíl počtu ulovených zvířat a počtu vydaných povolení, se meziročně snížila o 1 % a nepřesáhla hranici 38 %.

V celém Norsku bylo v loňském roce vydáno téměř 21 tis. povolení k lovu sobů. Největší lovnou oblastí je plošina Hardangervidda, kde mohlo být v roce 2014 uloveno až 9 tis. volně žijících sobů. Skutečně uloveno jich bylo 2,6 tis. V roce 2013 zde mohlo být uloveno maximálně 7 tis. sobů a počet zastřelených zvířat dosáhl dva tisíce. Počet vydaných povolení tak jen v této oblasti vzrostl o 29 %, ale míra úspěšnosti lovu se meziročně prakticky nezměnila. Celkově se v posledních letech zájem o lov sobů zvyšuje. Údaje o počtech lovců v loňském roce sice budou k dispozici až během roku 2015, ale v roce 2013 si 18,4 tis. vydaných licencí mezi sebe rozdělilo 9,8 tis. lovců, tj. o 300 více než v roce předchozím.

Více zde <http://bit.ly/1wRPJm2>. ■

Podpory v zemědělství skončily, produkce máku proto vzrostla

Podle zprávy Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu se produkce opia v Myanmaru a Laosu stále zvyšuje. V roce 2014 se plocha, na níž se pěstoval mák, zvětšila v těchto státech celkem o 2,6 tis. ha a dosáhla již téměř 64 tis. ha. Sklizeň v loňském roce se přiblížila trojnásobku z roku 2006. Myanmar zůstává největším jihovýchodoasijským producentem opia a drží si druhé místo za jasně vedoucím Afghánistánem, který pokrývá asi devět desetin světové nelegální produkce opiatů.

Podle odhadu se v Laosu a Myanmaru v roce 2014 vyprodukovalo 762 tun surového opia, které se zpracovalo na 76 tun heroínu. Ten podobně jako v Afghánistánu nebyl určen pouze pro místní trh. Afghánská produkce opia podle odhadů v roce 2014 meziročně vzrostla dokonce o 17 % a pohybovala se okolo 6,4 tis. tun. Za tímto nárůstem stojí především skutečnost, že mnozí drobní zemědělci se v provincii Hilmand znovu vrátili k pěstování máku poté, co skončilo vyplácení podpor, pokud svá pole místo máku oseli či osázeli jinými plodinami.

Více na <http://bit.ly/1xgcu3o>. ■

Spotřeba papíru se snižuje

Světová produkce dřeva v roce 2013 rostla již čtvrtým rokem po sobě. Pokles v krizových letech 2008 a 2009 byl tedy pouze přechodný a v celosvětovém měřítku nepoznamenal pouze výrobce překližek. Produkce celulózy a papíru stagnovala v roce 2013 především kvůli poklesu poptávky po těchto komoditách v Číně, která je dlouhodobě největším světovým spotřebitelem těchto surovin.

Organizace pro výživu a zemědělství (FAO) ve své zprávě uvádí, že po 38 letech, kdy čínská spotřeba celulózy a použitého papíru – dvou hlavních surovin používaných při výrobě papíru – setrvala rostla, poklesla v roce 2013 meziročně v Číně o jedno procento. A právě skutečnost, že Číňané ve stále větší míře přecházejí na elektronické publikace, stojí za stagnací nejen čínské, ale i globální produkce papíru a celulózy.

Navzdory snižující se potřebě papíru roste důležitost Číny na trzích s ostatními materiály, při jejichž výrobě se používá i dřevo. Na trhu s řezaným dřevem předstihla Čína v produkci doposud vedoucí Kanadu. Z vedoucí pozice v pořadí spotřebitelů stavebního dříví sesadila Spojené státy. Čínský dovoz kulatiny a řeziva dosáhl v roce 2013 rekordní úrovně.

Celosvětová produkce dřevěných pelet dosáhla v roce 2013 svého historického maxima, a to především díky podpoře zelené energie v evropských zemích.

Více na <http://bit.ly/13WiozB>. ■

Starším Kanadánům chybí důvěrní přátelé

Více než polovina (55 %) Kanadánů, kteří se v roce 2013 zúčastnili průzkumu o sociálních vztazích, uvedlo, že má nejméně pět blízkých příbuzných. Nadpoloviční většina (51 %) dotázaných odpověděla, že má alespoň pět blízkých přátel. Pouze každý 25. Kanadán nemá údajně ani jednoho blízkého příbuzného a každý 17. nemá žádného důvěrného přítele.

Eva Kačerová, odbor vnější komunikace

Kromě blízké rodiny a přátel odpovídali respondenti i na otázky, které se týkaly rozsáhlejší sítě jejich sociálních kontaktů. Sem patřili ostatní přátelé a rodina, kolegové, sousedé a známí. Téměř polovina (47 %) dotázaných uvedla, že má více než 20 přátel.

Mladí lidé mají více sociálních kontaktů

Se zvyšujícím se věkem ubývá přátel. Sociální síť kontaktů byla u osob mladších 25 let nejširší. Polovina z nich deklarovala, že má alespoň 24 přátel. Ve věku mezi 25 a 30 lety každý druhý uváděl, že má alespoň dvě desítky přátel, u osob ve věku 45–54 let to bylo již jen 15 přátel. U seniorů starších 65 let byl okruh přátel ještě menší – polovina z nich jich měla méně než deset.

Jedním z důvodů, proč je okruh přátel u mladých lidí větší, je skutečnost, že mají více příležitostí, možností a způsobů, kde a jak se s novými lidmi setkat. V měsíci, který šetření předcházelo, se šest z deseti Kanadánů mladších 35 let setkala s někým pro ně doposud neznámým. Tu samou zkušenost měla polovina 35–44letých a 41 % 45–54letých, avšak pouze třetina seniorů starších 65 let. Není nikterak překvapující, že napříč věkovými skupinami se lišily i okolnosti a způsob, za nichž k seznámení došlo. Přesto je ale určitým překvapením, že pouhá pětina respondentů mladších 35 let získala nového známého díky nějaké formě on-line komunikace.

U seniorů starších 65 let byl okruh přátel ještě menší – polovina z nich jich měla méně než deset.

Denní kontakt je něco, co je mnohem častější mezi přáteli než mezi rodinnými příslušníky, kteří nežijí ve společné domácnosti. S přáteli se denně vidí, píše si, telefonuje 38 % Kanadánů, v denním kontaktu s příbuznými je pouze 30 % dotazovaných.

S rodinou si telefonují, s přáteli se vidají

Dvě třetiny respondentů jsou týdně v telefonickém kontaktu s příbuznými, ale s přáteli si jich týdně volá pouze 54 %. S příbuznými mimo domov se pravidelně setkává jen 43 % Kanadánů, avšak s přáteli tráví společně čas při různých aktivitách pravidelně téměř dva ze tří Kanadánů.

I míra využívání zpráv SMS a e-mailů v kontaktu s rodinou a s přáteli se liší. Dvě třetiny dotázaných posílají SMS pravidelně alespoň jednou týdně zprávy

přátelům a 57 % s nimi udržuje kontakt prostřednictvím e-mailu či sociálních sítí. Textové zprávy si se členy rodiny vyměňuje 55 % Kanadánů a 44 % jich pro kontakt s příbuznými využívá internet.

Poprvé se v tomto výzkumu také zjišťovalo využívání sociálních sítí. Mezi uživateli internetu používá sedm z deseti i sociální síť. Nejvíce jsou na nich aktivní osoby mladší 25 let (více než devět z deseti). Se zvyšujícím se věkem přístup na sociální síť klesá a mezi staršími 65 let je používá pouze třetina. Na otázku, kolik mají přátel na facebooku, odpověděla polovina (48 %) uživatelů, že má více než 150 přátel. Průměrný počet přátel na facebooku byl 228. Mladí ve věku 15 až 24 let měli průměrně 338 přátel, u seniorů, kteří aktivně využívali svůj facebookový profil, to bylo v průměru 54 přátel.

Více na <http://bit.ly/1s4ijOL>. ■

Definovat kvalitu vzdělávání je těžké

Na sklonku loňského roku se stala vrchní ředitelkou sekce demografie a sociálních statistik ČSÚ Michaela Kleňhová. Zkušená analytička, kterou si odborná i laická veřejnost spojuje se statistikami ze školství, komentuje situaci v českém vzdělávacím systému, kde strávila 20 let svého profesního života.

Alena Géblová, vedoucí redaktorka

Poslední dvě desítky let jste svůj profesní život zasvětila oblasti vzdělávání, resp. statistice vzdělávání. Proč jste ze školství odešla?

Jsem statistik. Na Ministerstvu školství jsem se v poslední době začala statistice vzdalovat, kromě ní jsem měla na starosti i strategii vzdělávací politiky, zahraniční vztahy a evropské záležitosti. Navíc se mi zdálo, že už jsem se školské statistice věnovala poměrně dlouho. A tak jsem chtěla zkusit něco jiného. Sociální statistiky a demografie byly vždy mojí slabostí. Proto jsem se přihlásila do výběrového řízení na funkci vrchní ředitelky sekce demografie a sociálních statistik v Českém statistickém úřadu.

Ve školství jste se pohybovala dvě desetiletí, proto i mé otázky budou směřovat do této oblasti. Co je pravdy na tvrzení, že naši učitelé jsou ve srovnání se zahraničím špatně placeni?

S tím nemohu souhlasit. Učitelé v České republice jsou odměňováni zhruba stejně jako v Polsku, Maďarsku a na Slovensku. Vychází to zřejmě z historických souvislostí, kdy jsme byli součástí Rakousko-Uherska a později východního bloku. Navíc, i ze zahraničních analýz to vyplynulo, peníze neznamenají pro učitele všechno. Důležité jsou pro ně podmínky k práci a prestiž ve společnosti. Když Ministerstvo školství připravovalo strategii vzdělávací politiky do roku 2020, tak za jeden ze základních pilířů označilo zvyšování kvality vzdělávání učitelů. To je s ohledem na úroveň studentů, kteří se rozhodnou studovat pedago-

gické fakulty, trochu ošemetné. Jelikož u nás prestiž učitelů ve společnosti není tak vysoká jako jinde v zahraničí, volí si tento obor část studentů jako druhou, třetí možnost. Rozhodně ho nestudují ti nejlepší absolventi středních škol, jako je tomu jinde ve světě, což je opravdu škoda.

Pracovala jste v Ústavu pro informace ve vzdělávání, kde jste sbírala data o školství. Jaký přínos měly podle vás dotace z evropských fondů?

Ovlivnily přísun peněz do vzdělávání. Evropské finance poměrně navýšily rozpočty jak regionálního školství, mateřskými školami počínaje až po ty odborné, tak i vysokého školství. Pomohly hlavně těm oblastem, které by nebylo možné financovat ze státního rozpočtu. Školy si sáhly na peníze na dovybavení a mohly pracovat na svých školních vzdělávacích programech.

Vrátím se ještě k Ústavu pro informace ve vzdělávání. Proč zanikl, resp. proč se stal součástí Ministerstva školství?

On se tak úplně jeho součástí nestal, i když pravda je, že byl ke konci roku 2011 zrušen. Tehdy byla snaha reorganizovat přímo řízené organizace. Snižovat jejich počet a soustředit jejich činnosti na ministerstvo nebo do jednoho z ústavů. Ústav pro informace ve vzdělávání se stal obětí této reorganizace. Jeho agendy přešly nejen na ministerstvo, ale i například na Dům zahraniční spolupráce. Jeho knihovna přešla pod Národní

pedagogické muzeum a knihovnu J. A. Komenského. Mezinárodní šetření, např. PISA – Programme for International Student Assessment, se přenesla na Českou školní inspekci. Statistika byla přesunuta pod Ministerstvo školství, ovšem ne celá agenda, jen ty, které vyplývají ze zákona, ostatní zanikly.

Nebyla to škoda? Vždyť statistiky školství byly veřejností i českými politiky často citovány. Dnes je mnohem složitější se k podobným údajům dostat.

Určitě je to složitější i z toho pohledu, že ministerstvo funguje jinak než přímo řízená organizace. Ta měla daleko větší prostor vytvářet výstupy na míru, ať už krajům či jiným uživatelům, protože je mohla dělat za určitou finanční kompenzaci. Díky tomu bylo možné lépe motivovat lidi v Ústavu, neboť ty větší analýzy se dělaly nad rámec běžné činnosti. To už dnes prakticky nejde. A tak v agendách, které nepřešly pod Ministerstvo školství, se už nemohlo dál pokračovat z důvodu nedostatku pracovníků. Takže se zabezpečoval hlavně sběr dat a základní výstupy.

Mohla byste jako statistik zhodnotit, zda se za posledních dvacet pět let kvalita školství zvýšila?

Definovat kvalitu vzdělávání je poměrně těžké. Každá generace politiků a veřejnosti ho hodnotí jinak. Rozdílný názor má rodič, pro kterého je podstatné, aby se dítě dostalo na vysokou školu. Jinak to hodnotí politik, který vychází z výsledků mezinárod-

RNDr. Michaela Kleňhová

V roce 1986 absolvovala Matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obor pravděpodobnost a matematická statistika. Od roku 1995 se věnovala statistice vzdělávání, a to v letech 1995–2011 v Ústavu pro informace ve vzdělávání (ÚIV), kde od roku 2003 působila v pozici ředitelky divize statistických informací a analýz. Po zrušení ÚIV přešla na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, kde do roku 2014 řídila sekci koordinace politik a mezinárodních záležitostí. V její působnosti byly kromě statistických agend i strategie vzdělávání, evropské záležitosti a mezinárodní vztahy ve školství. V době Rusnokovy vlády (od 10. července 2013 do 29. ledna 2014) byla navíc pověřena zastupováním náměstka ministra pro legislativu a strategii. V zahraničí zastupovala Českou republiku v projektu INES – Indicators of Education System, spolupracovala s Eurostatem a Evropskou komisí při revizi klasifikace vzdělávání ISCED 2011 a v oblasti indikátorů speciálního vzdělávání.

ního srovnání. Posun vidím spíše v tom, že se od memorování přechází ke kompetencím, tedy ke znalostem důležitým pro uplatnění v praktickém životě.

Znamená to, že znalosti našich vysokoškoláků jsou již na stejné úrovni jako v zahraničí?

Tak zrovna o nich ty informace nejsou, protože se zatím neuskutečnil žádný velký mezinárodní srovnávací výzkum, do kterého by se Česká republika mohla zapojit.

A co žebříčky vysokých škol? Podle čeho se sestavují?

V těch se celkově hodnotí kvalita školy, ale ne znalosti absolventů. Navíc do toho vstupují i takové faktory, jako jsou výzkum a vývoj. Hodnotit kvalitu vzdělávání v širším mezinárodním kontextu je velice obtížné. Každý stát má jiné priority v tom, jak má absolvent vysoké školy vypadat. Liší se i kvalifikační požadavky na výkon určitých profesí. Někde stačí střední škola, jinde vysoká. Proto se dostupné informace tak špatně srovnávají. Nejlépe se hodnotí základní vzdělávání, kde jsou výstupem znalosti počítání, čtení a porozumění textu.

Když už jste se dotkla čtenářské a matematické gramotnosti, jaký názor máte na statistickou gramotnost?

Kdybychom měli měřit všechny gramotnosti, které jsou v životě podstatné, tak nebudeme dělat nic jiného. Statistická gramotnost by se měla prolínat finanční a matematickou gramotností a víceméně čtenářskou gramotností. To znamená, že když si člověk přečte článek, ve kterém jsou nějaká čísla, musí pochopit smysl textu. Nevím, zda by bylo účelné přímo měřit pouze statistickou gramotnost.

Autorsky jste se podílela zhruba na 35 titulech o školství. Která oblast vás nejvíce zajímala?

Nejradši jsem psala analýzy, které byly postaveny na mezinárodních srovnáních. To znamenalo nastudovat si i metodu, protože každá země to dělá trošičku jinak.

Není složité srovnávat studijní výsledky v národnostně a kulturně rozmanité Evropě?

Co se týče statistiky, tak tam se údaje porovnávají na základě mezinárodní klasifikace ISCED, která umožňuje srovnávání jednotlivých vzdělávacích programů. Zajímavé například jsou rozdíly v oblasti financování. Některé země platí školní autobusy, jiné zdravotníky ve školách. Musíte z toho vyzobat to porovnatelné a rozdíly správně interpretovat. I když má některá země hodnotu ukazatele vyšší než my, nemusí to nutně znamenat, že do vlastního vzdělávání investuje více než Česká republika.

Jak dobře, anebo naopak špatně, se podle vás interpretují data ze sociálních statistik?

Ve vnímání široké veřejnosti může často docházet k problémům. Například číslo podíl cizinců na populaci každý interpretuje jinak. Některé resorty za cizince označují pouze obyvatele ze třetích zemí, jiné do nich zahrnují i příslušníky států z Evropské unie. Část veřejnosti vůbec nevnímá Slováků jako cizince. ■

**INDIKÁTORY:
LISTOPAD 2014**

PRŮMYSL

+4,7 %

Průmyslová produkce po očištění o vliv počtu pracovních dní meziročně vzrostla o 4,7 %, bez zohlednění vlivu dvou pracovních dní byla nižší o 0,4 %. Po vyloučení sezónních vlivů byla meziměsíčně vyšší o 1,2 %.

MALOOBCHOD

+1,8 %

Tržby v maloobchodě (NACE 47) očištěné o kalendářní vlivy se reálně meziročně zvýšily o 1,8 %, bez očištění klesly o 0,4 %.

STAVEBNICTVÍ

+4,7 %

Stavební produkce v listopadu 2014 po očištění od vlivu pracovních dní meziročně vzrostla o 4,7 %. Bez očištění se zvýšila o 2,0 %.

SLUŽBY

+0,9 %

Meziroční tržby očištěné o kalendářní vlivy za služby reálně vzrostly o 0,9 %. Neočištěné tržby se snížily o 2,2 %, pokles zaznamenala všechna odvětví s výjimkou činností v oblasti nemovitostí.

CESTOVNÍ RUCH

+2,3 %

Podle předběžných dat ubytovací statistiky přijelo v listopadu 2014 do hotelů o 2,3 % více hostů než ve stejném období roku 2013. Počet přenocování se meziročně zvýšil o 3,7 % a průměrná délka pobytu činila 3,4 dne.

Průmyslu se daří

V roce 2014 si český i evropský průmysl prozatím vedl lépe než v předešlém roce.

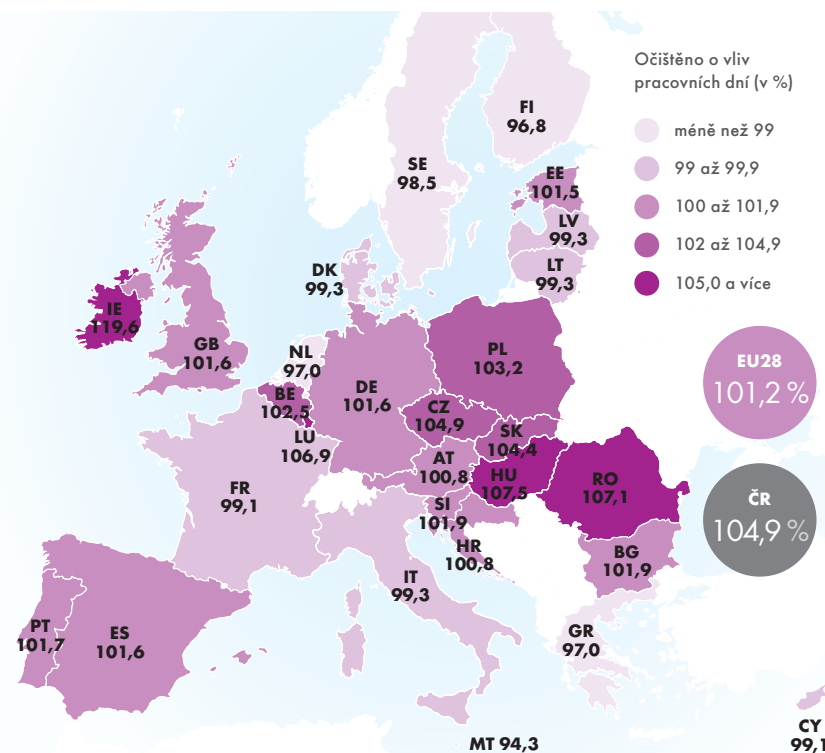
Veronika Doležalová, vedoucí oddělení statistiky průmyslu

Po očištění o vliv počtu pracovních dní český průmysl za prvních 11 měsíců roku 2014 meziročně vzrostl o 4,9 %. Ve 3. čtvrtletí sice tempo růstu polevilo, když meziročně průmysl vzrostl o 2,8 %, zatímco v 1. a 2. čtvrtletí byl zaznamenán růst přes 6 %. Výsledky průmyslu v říjnu a listopadu se však zdají být příslibem pozitivního zakončení roku 2014. V říjnu průmyslová produkce po očištění o vliv počtu pracovních dní vzrostla o 3,2 % a v listopadu dokonce o 4,7 %, a to i navzdory tomu, že listopad byl pro průmysl nejsilnějším měsícem roku 2013. Oproti průměrnému měsíci roku 2010 byla listopadová produkce po očištění o sezónní vlivy (včetně vlivu počtu pracovních dní) vyšší o 12,2 %, což

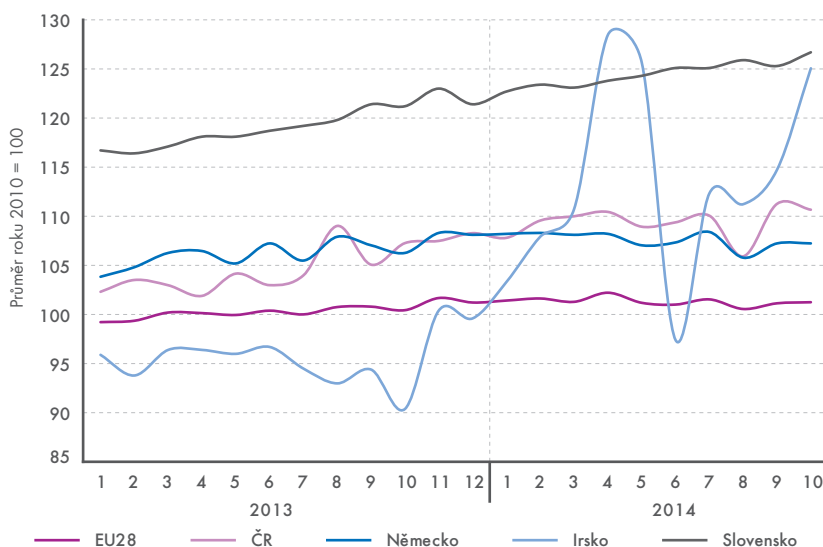
bylo nejvíce od vypuknutí hospodářské krize.

Bez očištění vzrostla meziročně průmyslová produkce v lednu až listopadu o 4,6 %. Meziroční růst byl zaznamenán ve všech měsících kromě srpna, ve kterém meziročně průmyslová produkce, významně ovlivněná posunem dovolených, klesla o 5,7 % a listopadu, který „dopltil“ na méně pracovních dní. Tradiční tahoun českého průmyslu, odvětví výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů, si připsal meziročně v kumulaci za leden až listopad 12,8 % a k růstu celého průmyslu přispěl necelou polovinou (+2,1 p. b.). V porovnání s průměrem roku 2010 byla za prvních 11 měsíců roku 2014 produkce automobilového průmyslu dokonce o 35,4 % vyšší.

Index průmyslové produkce v EU28, kumulace za leden až říjen 2014

Zdroj: Eurostat (k 10. 1. 2015)

Průmyslová produkce EU28 v období 2013–2014 (sezónně očištěno)

Zdroj: Eurostat (k 10. 1. 2015)

Hodnota nových zakázek ve vybraných odvětvích v průmyslu v lednu až listopadu roku 2014 meziročně vzrostla o 12,1 %. Nové zakázky ze zahraničí vzrostly o 13,1 %, tuzemské o 10,0 %. Automobilový průmysl k meziročnímu růstu nových zakázek přispěl 7,0 p. b. Za uvedené období v tomto odvětví nové zakázky meziročně vzrostly o 20,8 %. S výjimkou jediného odvětví – výroby oděvů – v prvních 11 měsících roku 2014 hodnota nových průmyslových zakázek meziročně vzrostla ve všech vybraných odvětvích průmyslu.

Evropským skokanem bylo Irsko

Průmyslová produkce očištěná o vliv počtu pracovních dní v EU28 v kumulaci za leden až říjen roku 2014 rovněž rostla, a sice o 1,2 % (údaje za listopad nebyly v době uzávěrky časopisu ještě za celou EU28 k dispozici). Česká republika se po prvních deseti měsících roku 2014, kromě již zmíněného srpna, držela nad průměrem EU28.

Podle aktuálních údajů zveřejněných Eurostatem vzrostla v říjnu 2014 průmyslová produkce v EU28 meziročně o 0,8 % (po očištění o vliv počtu pracovních dní). V porovnání s měsícem září byla po sezónním očištění o 0,1 % vyšší.

Evropským skokanem měsíce října bylo Irsko, jehož průmysl v porovnání

s říjnem roku 2013 připsal impozantních 38,8 %. Ačkoliv nadpoloviční většina zemí hlásila růst, pomyslnou stříbrnou medaili získalo s výrazným odstupem Slovensko (+4,1 %) a bronz Rumunsko (+3,9 %). Růst přes 3 % znamenalo ještě váhově zanedbatelné Lucembursko (+3,6 %) a Česká republika (+3,2 %).

Za rekordmana roku 2014 je možné označit již zmíněné Irsko, jehož průmyslová produkce v prvních 10 měsících vzrostla meziročně o téměř 20 %. Irský průmysl má však za sebou 3 roky meziročních poklesů a právě v roce 2014 se mu podařilo výrazněji překonat úroveň roku 2010.

Meziročně lépe než České republice se v prvních 10 měsících roku 2014 dařilo ještě Maďarsku (+7,5 %), Rumunsku (+7,1 %) a Lucembursku (+6,9 %). Naopak velké země jako Itálie a Francie v kumulaci za leden až říjen hlásily pokles o 0,7 %, resp. o 0,9 %.

Všichni naši sousedé vykázali v kumulaci za prvních 10 měsíců roku 2014 růst. Slovensko o 4,4 %, Polsko o 3,2 %, Rakousko o 0,8 % a Německo o 1,6 %. Aktuální údaje z Německa hlásí v listopadu 2014 po sezónním očištění mírný meziměsíční pokles o 0,1 % a rovněž meziroční pokles o 0,6 %. S výjimkou měsíce srpna to byl však zatím jediný měsíc roku 2014, ve kterém byl německý průmysl, na který je český významně vázán, v poklesu. ■

KONJUNKTURÁLNÍ PRŮZKUM V ČR: PROSINEC 2014
+1,5 bodu

Souhrnný indikátor důvěry (indikátor ekonomického sentimentu) se v prosinci v České republice zvýšil o 1,5 bodu. Mezi podnikateli a i mezi spotřebiteli se důvěra zvýšila také o 1,5 bodu. Oproti hodnotám z prosince 2013 je souhrnný indikátor důvěry vyšší.

PRŮMYSL
+1,0 bodu

Indikátor důvěry v průmyslu se v prosinci mírně zvýšil o 1,0 bodu i vlivem očekávaného zvýšeného tempa výrobní činnosti v příštích třech měsících. V meziročním srovnání je důvěra v průmyslu také vyšší.

STAVEBNICTVÍ
+2,5 bodu

Ve stavebnictví se indikátor důvěry v meziměsíčním srovnání zvýšil o 2,5 bodu, nadále i vlivem pokračujícího příznivého počasí. V meziročním srovnání je důvěra ve stavebnictví také vyšší.

OBCHOD
+5,3 bodu

Indikátor důvěry v obchodě se v ČR v prosinci zejména vlivem zvýšených očekávání v období Vánoc zvýšil o 5,3 bodu. V meziročním srovnání je také vyšší.

SLUŽBY
+1,4 bodu

Ve vybraných odvětvích služeb (včetně bankovního sektoru) se indikátor důvěry v meziměsíčním srovnání zvýšil o 1,4 bodu a i v porovnání s minulým rokem je také vyšší.

MAKROINDIKÁTORY

HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT

+2,4 %

Třetí odhad HDP potvrdil předchozí data o meziročním růstu české ekonomiky ve 3. čtvrtletí 2014 o 2,4 % a mezikvartálním růstu o 0,4 % (v reálném vyjádření a očištění o sezónní a kalendářní vlivy).

INFLACE

+0,1 %

Ceny pro spotřebitele v prosinci 2014 fakticky stagnovaly. Tempo jejich růstu kleslo meziročně na 0,1 % z listopadových 0,6 %. Snížení dynamiky ovlivnil především vývoj v dopravě (-1,5 % meziročně, -1,4 % meziměsíčně) se zlevňováním pohonných hmot zapříčiněných pádem cen ropy na světových trzích.

STÁTNÍ ROZPOČET

-77,8 mld. Kč

Rok 2014 skončil pro státní finance deficitem ve výši 77,8 mld. Kč. Byl to sice jen o 3,5 mld. Kč lepší výsledek než v roce 2013, ovšem rozpočet předpokládal, že schodek bude podstatně větší - 112 mld. Kč. Hospodaření státu tak bylo velice příznivé.

ZAMĚSTNANOST

69,3 %

V listopadu 2014 mělo práci 69,3 % obyvatel ČR ve věku 15-64 let (vloni 68,1 %). Podíl nezaměstnaných k pracovní síle, tj. k celkovému počtu zaměstnaných i nezaměstnaných, očištěný o sezónní vlivy, klesl meziročně o procentní bod na 6,0 %. Míra nezaměstnanosti v ČR tak kontrastuje s výsledkem za EU28 (10 %) a zejména za eurozónu (11,5 %), kde je zlepšování pomalejší než v ČR (meziročně jen o 0,7 p. b., resp. o 0,1 p. b.

Peníze jsou levné

Ještě nikdy si banky zemí eurozóny nepůjčovaly na peněžním trhu levněji než nyní.

Drahomíra Dubská, oddělení svodných analýz

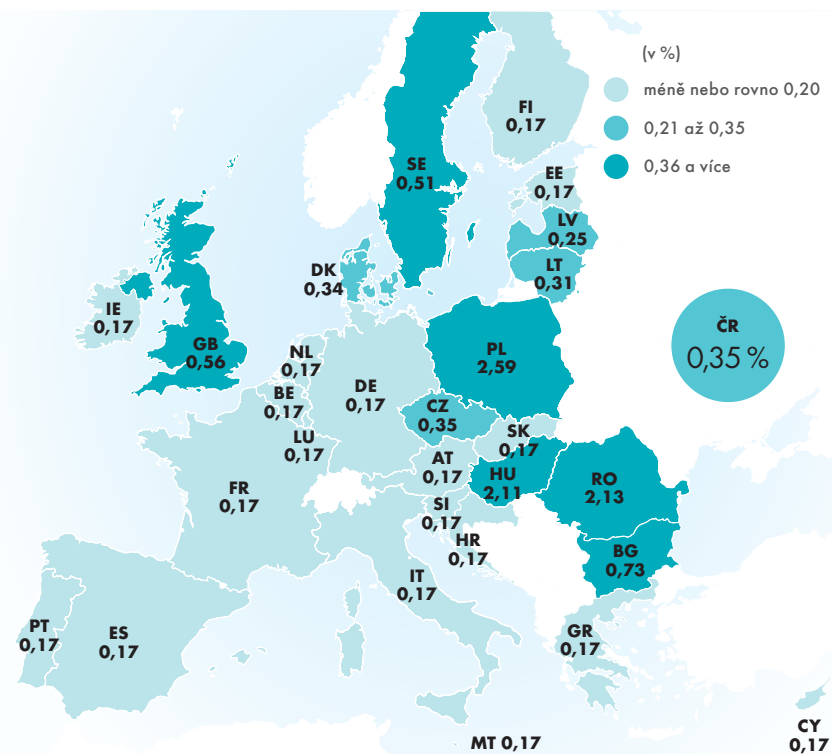
Ještě si peněžní domy v evropských zemích platících společnou měnou chtěly vloni v létě půjčit na trhu mezibankovních depozit peníze s tím, že je za tři měsíce splatí, mohly se spolehnout, že zaplatí na úrocích navíc v průměru jen 0,17 %. Byla to nejnižší cena peněz v Evropě. Levněji si mohly takové půjčky dovolit už jen banky v Japonsku (0,13 %). Výrazný pokles úrokových sazeb umožnila opatření Evropské centrální banky podporující mnoha směry stále ještě nepříliš přesvědčivě rostoucí ekonomiku eurozóny.

Měnové podmínky v eurozóně jsou tak ještě uvolněnější než v České republice. Základní úrokové sazby, od kterých se pak odvíjí sazby na peněž-

ním trhu a následně i sazby obchodních bank účtované klientům, jsou také na technické nule. Přitom ještě během 3. čtvrtletí 2014 u mezibankovních půjček na tři měsíce dosahovaly základní úrokové sazby 0,35 %, což bylo zhruba stejně jako v Dánsku (0,34 %) nebo Litvě (0,31 %). Jejich úroveň byla třetí nejnižší v Evropské unii, ve stejných obdobích roku 2012 a 2013 pak čtvrtá nejnižší.

Výše úrokových sazeb je spojena s vyšší inflací. Z tohoto pohledu tak z evropských zemí s vlastní měnou jsou zřejmě bez větších obav z deflace například banky v Polsku, kde dosahovaly úrokové sazby tříměsíčních půjček na peněžním trhu 2,59 %, v Rumunsku (2,13 %) anebo v Maďarsku (2,11 %).

Úrokové sazby na peněžním trhu v EU28 u půjček na 3 měsíce (3. čtvrtletí 2014)

Zdroj: Eurostat

18**Více než čtvrtina
mladých rodin
žije v pronájmu**

Mladé domácnosti bydlí ve srovnání s ostatními domácnostmi častěji v nájemních bytech.

20**Nejvíce ohrožené
nezaměstnaností
jsou matky
s malými dětmi**

Ženy, které se snaží skloubit více rolí dohromady, těžko hledají zaměstnání.

22**Spolu, s dětmi,
ale bez oddacího
listu**

Rodinné chování mladých lidí v České republice se v tomto století proměnilo.

24**Nejdříve studia,
pak mateřství**

Mladí lidé začali oddalovat zakládání rodiny do vyššího věku.

MLADÍ A RODINA

Více než čtvrtina mladých rodin žije v pronájmu

Mladé domácnosti, tedy domácnosti s osobou v čele mladší 40 let, bydlí ve srovnání s ostatními domácnostmi častěji v nájemních bytech. Ve vlastním domě, bytě či v družstevním bytě žijí dvě třetiny mladých domácností (67,5 %), zatímco u ostatních domácností je tento podíl více než osmdesátiprocentní (81,4 %).

Šárka Šustová, oddělení sociálních šetření

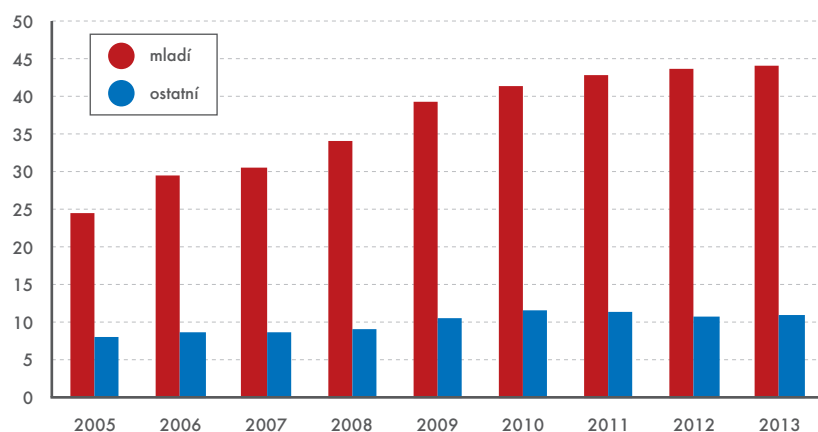
Rozdíl v podílu vlastnického bydlení je dán především vyšším počtem domácností, které žijí ve vlastním domě, neboť podíly domácností žijících ve vlastním či družstevním bytě se výrazně neliší. Naopak v pronajatém bytě (nájmu či podnájmu) žila v roce 2013 více než čtvrtina mladých rodin, zatímco podíl nájemního bydlení u ostatních domácností činil necelých 15 %.

Každý druhý má hypotéku

V průběhu let 2005 až 2013 se zvyšoval podíl mladých domácností žijících v bytech v osobním vlastnictví, a to jednak na úkor bydlení v bytech družstevních, ale především v pronájmu.

Nárůst počtu domácností žijících v bytě v osobním vlastnictví není způsoben pouze změnami v preferen-

Podíly domácností žijících ve vlastním domě, nebo bytě a majících na své bydlení hypotéku, 2005–2013 (v %)

Zdroj: ČSÚ

cích a možnostech domácností, ale také nárůstem počtu bytů, které jsou k dispozici. Tento vývoj souvisí v neposlední řadě také s rozšířením a větší dostupností hypotečních úvěrů, díky

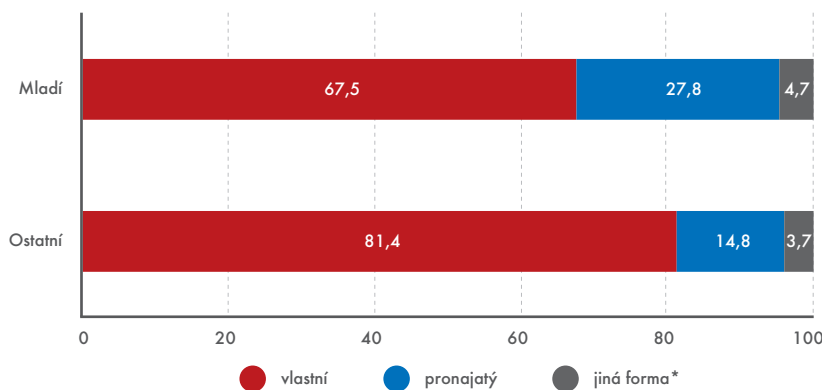
kterým si více domácností může dovolit vlastní bydlení.

Ačkoli žijí mladé domácnosti ve srovnání s ostatními domácnostmi méně často ve vlastním, podíl těch, které mají na své bydlení hypotéku, v letech 2005 až 2013 postupně rostl, a to z 24,5 % v roce 2005 na 44,2 % v roce 2013. Zatímco tedy z mladých domácností bydlících ve vlastním měla hypotéku každá druhá, u starších domácností to byla zhruba každá desátá domácnost bydlící ve vlastním.

Vyšší náklady, ale i příjmy

V šetření Českého statistického úřadu Životní podmínky 2013 se splátky hypotéky do celkových výdajů na bydlení nezapočítávají, neboť představují spíše investici. Reálně však znamenají další výdaj, který s bydlením souvisí a domácnosti ho musí pravidelně hradit.

Podíly domácností podle právní formy užívání bytu, 2013 (v %)

* Pozn.: Jiná forma – bezplatné bydlení u příbuzných, známých nebo služební, domovní byt.

Zdroj: ČSÚ

I bez započtení splátek hypoték do nákladů na bydlení, byly tyto náklady mladých domácností vyšší než v ostatních domácnostech, a to v průměru o 500 Kč měsíčně.

Výdaje mladých domácností na bydlení činily 6 027 Kč za měsíc, zatímco v ostatních domácnostech dosáhly měsíčně 5 549 Kč.

Mladé domácnosti však mají vyšší průměrné příjmy. Za rok 2012 získaly 394 965 Kč, zatímco v ostatních domácnostech to bylo jen 348 566 Kč.

Vzhledem k tomu, že mladé domácnosti měly za rok téměř o 50 tis. Kč vyšší příjmy, tj. o necelé 4 tis. Kč měsíčně více, byl i podíl nákladů na bydlení na čistých příjmech domácnosti v mladých domácnostech mírně nižší.

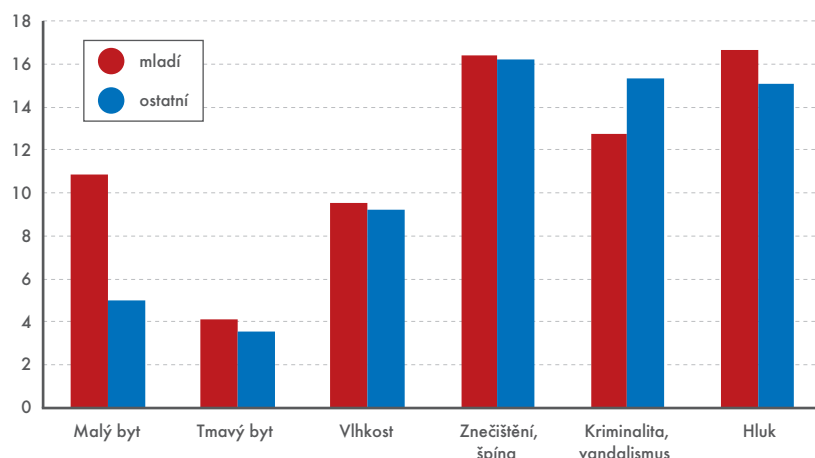
Náklady na bydlení tvořily v mladých domácnostech 18,3 %, ostatní domácnosti na bydlení vydávaly 19,1 % svých čistých peněžních příjmů.

Mladé rodiny žijí v menších bytech

Úroveň, resp. kvalita, bydlení patří k základním ukazatelům životního standardu. Dostupnost bydlení je zejména pro mladé lidi klíčovou záležitostí, a to zejména z hlediska zakládání vlastní domácnosti a také rodiny. Není důležité pouze to, zda si mladí mohou dovolit bydlet samostatně, ale také to, jakou kvalitu má bydlení, které si mohou dovolit.

Jak se lidem v daném bytě žije, je ovlivněno mnoha různými faktory, které se týkají jak bytu samotného, tak

Podíly domácností, které pociťují vybrané problémy s jejich bytem či jeho okolím, 2013 (v %)

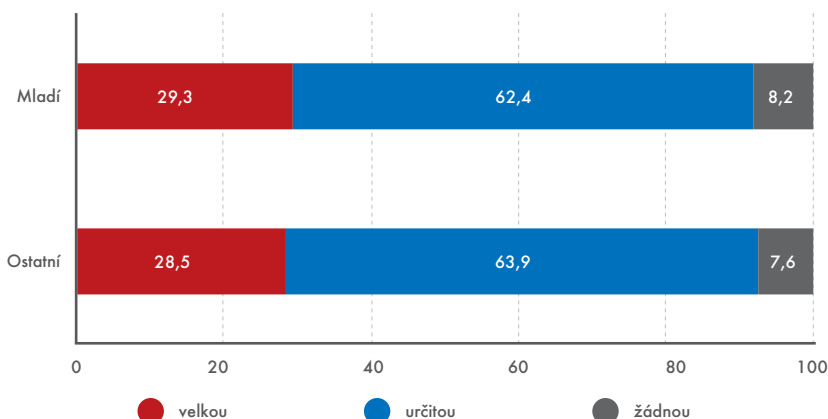
Zdroj: ČSÚ

VÝDAJE NA BYDLENÍ POVAŽUJÍ MLADÉ DOMÁCNOSTI ZA VELKOU ZÁTĚŽ

Abychom se dozvěděli více o výdajích domácností na bydlení, je třeba k objektivnímu měřítku výše nákladů přidat také subjektivní náhled, tedy zda a do jaké míry zatěžují rozpočet domácnosti.

Ze šetření Českého statistického úřadu Životní podmínky 2013 vyplynulo, že téměř třetina mladých domácností považuje své výdaje na bydlení za velkou zátěž, 62,4 % za určitou zátěž a 8,2 % je za zátěž nepovažuje. U ostatních domácností jsou podíly rozloženy podobně.

Podíly domácností podle toho, za jak velkou zátěž považují své náklady na bydlení, 2013 (v %)

Zdroj: ČSÚ

jeho bezprostředního okolí. Uživatelský komfort bytu je v první řadě dán celkovou podlahovou plochou v kombinaci s počtem obytných místností a počtem osob žijících v bytě.

Z šetření Životní podmínky 2013 vyplynulo, že mladé rodiny žijí v menších bytech. V průměru v nich připadá na osobu 27,7 m², a 1,2 obytné místnosti na osobu. V ostatních domácnostech připadalo na jednu osobu 34,7 m² a 1,5 obytné místnosti na osobu, což je dáno vyšším podílem domácností, které žijí ve vlastních domech.

V rámci šetření Životní podmínky jsou domácnosti dotazovány i na výskyt problémů spojených s bytem či jeho bezprostředním okolím. Otázky týkající se samotného bytu se vztahují jednak k jeho velikosti, dále k tomu, zda je v bytě dostatek světla a zda má domácnost problémy s vlhkostí.

Mladé domácnosti nejčastěji vnímají svůj byt jako příliš malý. Desetina domácností se potýká s vlhkostí a 4,1 % mladých domácností považuje svůj byt za příliš tmavý.

Obecně si domácnosti častěji stěžují na problémy s okolím bydliště, jako je hluk, špína či kriminalita. Na špínu a znečištění si mladé rodiny stěžují ve stejné míře jako ostatní domácnosti, méně často vnímají kriminalitu a vandalismus jako problém okolí jejich bydliště a naopak častěji vnímají jako problematický hluk, ať už od sousedů, nebo z ulice.

Nejvíce ohrožené jsou matky s malými dětmi

Muži i ženy mají po ukončení vzdělání přibližně stejné šance získat zaměstnání. Zásadní změna nastává u žen v okamžiku, kdy se snaží skloubit více rolí, tj. mateřskou a pracovní, dohromady.

Gabriela Strašilová, oddělení pracovních sil, migrace a rovných příležitostí

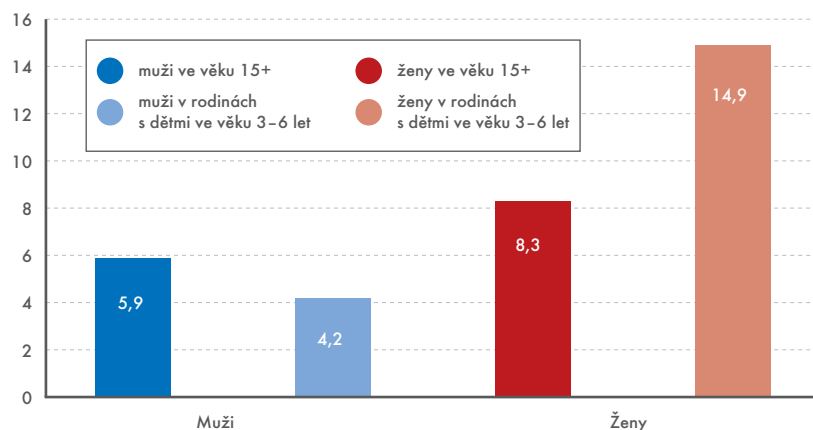
Zažité genderové schéma, že ženy jsou více než muži ohroženy nezaměstnaností, v případě osob ve věku 15–34 let neplatí. V průměru let 2009 až 2013 činila pravděpodobnost nezaměstnanosti po ukončení vzdělání u žen 24,7 % a u mužů 25,5 %.

Ohroženou skupinou na trhu práce nejsou tedy ženy obecně, ale ty, které často, na rozdíl od mužů, kombinují více rolí. Pokud srovnáme skupiny otců a matek žijících v rodinách s nejmladším dítětem ve věku 3–6 let, zjistíme zásadní nepoměr. Míra nezaměstnanosti dosáhla u matek v průměru 14,9 %, u otců 4,2 %. Statistici se domnívají, že je to kvůli nedostatku částečných úvazků a možností pracovat z domova. Svoji roli sehrávají i obavy zaměstnavatelů z absencí matek nemocných dětí.

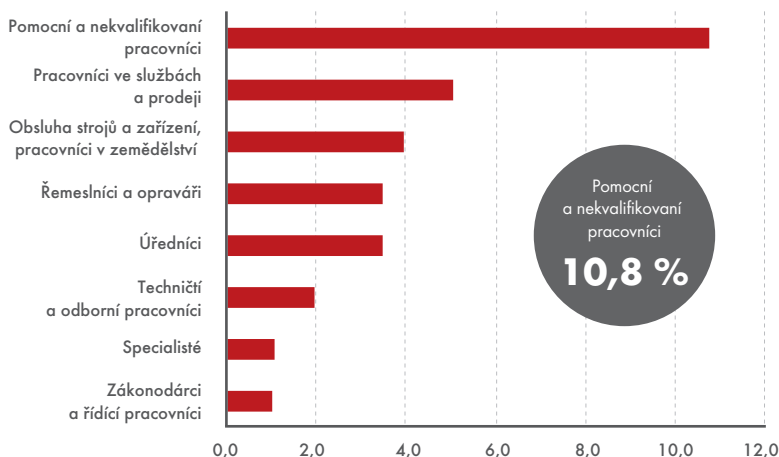
Lokální nezaměstnanost mladých kulminovala v roce 2004

Pravděpodobnost nezaměstnanosti mladých lidí po ukončení studia od roku 2004 do roku 2008 klesala. Hospodářský růst v Evropě v tomto období vytvářel nová pracovní místa. V roce 2010 však došlo k obrátu. V souvislosti s ekonomickou krizí a zvyšujícím se počtem absolventů vysokých škol míra nezaměstnanosti mladých lidí prudce vzrostla a dosáhla lokálního maxima (nejvyšší byla v roce 2004 – 34,4 %). Pravděpodobnost nezaměstnanosti osob ve věku 15–34 let 3–12 měsíců po ukončení studia se v roce 2010 přiblížila k jedné třetině (30,8 %). V roce 2013 pak činila 24,6 %.

Míra nezaměstnanosti mužů a žen v roce 2013 (v %)

Riziko ztráty zaměstnání podle klasifikace zaměstnání CZ-ISCO, průměr 2011–2013 (v %)

Zdroj: ČSÚ

Vzdělání je stále podstatné

Nejvyšší pravděpodobnost nezaměstnanosti (okolo 78 %) po ukončení studia z pohledu nejvyššího dosaženého vzdělání mají mladí lidé se základním vzděláním, ať už se jedná

o muže, či o ženy. Vysoká je také u středoškoláků bez maturity. Na rozdíl od ostatních stupňů vzdělání se zde ukázaly výrazné genderové rozdíly (muži 31,9 %, ženy 43,5 %). Muži nalézali lepší pracovní uplatnění v řemeslných profesích.

Naopak nejnižší úroveň nezaměstnanosti dosáhly osoby s dosaženým vysokoškolským vzděláním. Pravděpodobnost nezaměstnanosti se u mužů i u žen pohybovala pod hranicí 19 %.

Výše dosaženého vzdělání jednoznačně určuje šance mladých lidí na trhu práce, a to významně více než region bydliště či pracoviště. Takto výrazně odlišný trend je však v Evropě spíše výjimečný. Například v zemích jižní Evropy nemá výše vzdělání na uplatnění mladých lidí na trhu práce žádný vliv.

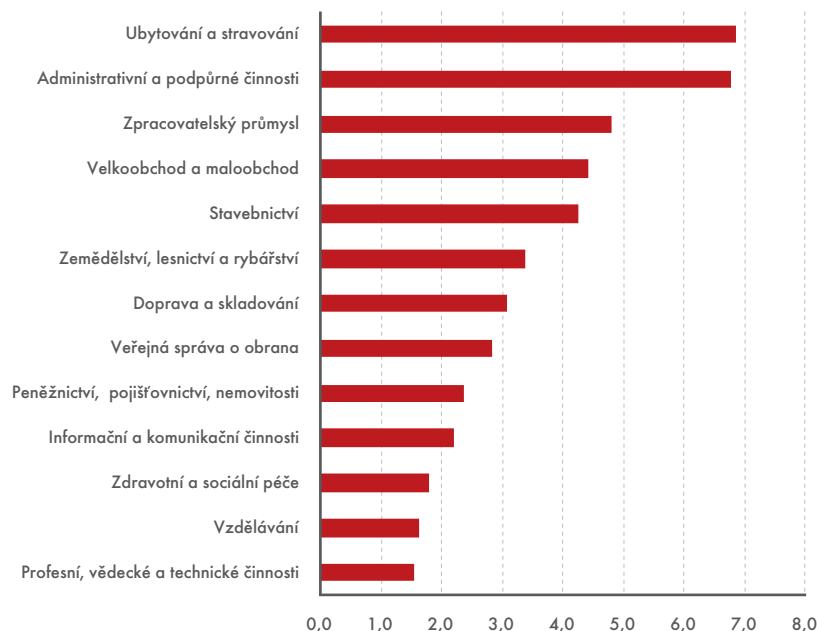
Mezinárodní srovnání

Nezaměstnanost mladých lidí v Evropské unii se stala problémem hlavně v době hospodářské krize. Od roku 2009 do roku 2013 došlo v některých státech Unie až k trojnásobnému nárůstu míry nezaměstnanosti mladých lidí ve věku 15–29 let.

Nejvyšší míra nezaměstnanosti mladých lidí byla v roce 2013 obecně v zemích jižní Evropy, konkrétně v Řecku (48,7 %), ve Španělsku (42,4 %), v Chorvatsku (34,1 %), v Itálii (29,6 %) a v Portugalsku (28,5 %). Nejnižší byla naopak v Německu (7,3 %), v Rakousku (8,0 %), v Nizozemsku (9,5 %) a v Dánsku (11,9 %), dále již následovala Česká republika s 12,3 %.

Vloni činila průměrná hodnota obecné míry nezaměstnanosti osob ve věku 15 a více let v Evropské unii 10,8 %. Nejlépe na tom bylo Rakousko, které se s mírou nezaměstnanosti 4,9 %

Riziko ztráty zaměstnání podle odvětví CZ-NACE, průměr 2011–2013 (v %)

Zdroj: ČSÚ

zařadilo před Německo a Nizozemsko. Nejvyšší míru nezaměstnanosti měly naopak Řecko (27,5 %) a Španělsko (26,1 %). Česká republika se s hodnotou 7,0 % umístila na pátém místě.

snaží získat zaměstnání. V tomto kontextu nemohli statistici vycházet pouze ze stavových ukazatelů, ale museli vymezit období přímo po ukončení školy. Zaměřili se proto na jed-

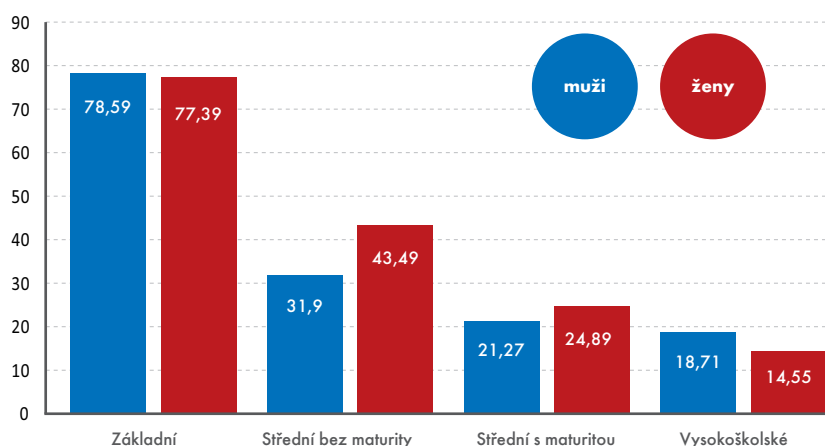
Drtivá většina mladých lidí se 3–12 měsíců po ukončení studia snaží získat zaměstnání.

Analýza ČSÚ, ze které vycházíme, byla zaměřena na časový interval 3–12 měsíců po ukončení studia. Drtivá většina mladých lidí se v této době

notlivé osoby. Sledovali jejich životní dráhy a informace zaznamenávali v periodách jdoucích po sobě. Využili dat z výběrového šetření pracovních sil za období let 2004–2013. Vybrali si osoby ve věku 15–34 let, které uvedly, že již nestudují, ale v jednom ze čtyř předcházejících čtvrtletí chodily do školy. Sledovali u nich pracovní status (zaměstnaný, nezaměstnaný, ekonomicky neaktivní) a míru úspěšnosti při hledání zaměstnání (podle pohlaví, jednotlivých krajů České republiky a vzdělání).

Při posuzování nejvyššího stupně dosaženého vzdělání respondentů rozdělili statistici osoby do čtyř skupin. Do první patřili respondenti se základním (vč. nedokončeného) vzděláním, do druhé se středním vzděláním bez maturity, do třetí se středním vzděláním s maturitou a do čtvrté s vysokoškolským vzděláním.

Pravděpodobnost nezaměstnanosti po ukončení studia podle nejvyššího dosaženého vzdělání, 2009–2013 (v %)

Zdroj: ČSÚ

Spolu, s dětmi, ale bez oddacího listu

Rodinné chování mladých lidí se proměnilo. S určitou nadsázkou lze tvrdit, že zvýšený zájem o vstup do manželství dnes vyvolávají pouze „zajímavá data“. Za zmínku stojí sobota, které vévodily tři sedmičky – 7. 7. 2007. Tehdy uzavřelo sňatek 4,4 tis. párů snoubenců, což byla téměř desetina všech sňatků toho roku.

Terezie Štyglerová, Michaela Němečková, oddělení demografické statistiky

Pryč je doba, kdy mladí lidé téměř uniformně, ne dlouho po nabytí dospělosti, uzavírali manželství, aby se krátce nato stali rodiči potomka mnohdy počatého ještě před svatbou. Vysoká míra potratovosti, resp. umělých přerušení těhotenství, byla de facto formou antikoncepce. Průměrný počet dětí narozených jedné ženě se blížil dvěma. Dnes se mladí lidé zapisují do demografické statistiky mnohem méně.

Hlavním důvodem je fakt, že masově odkládají sňatek a založení rodiny do pozdějšího věku, pokud se jich úplně nezříkají. Velikost své rodiny omezují na jedno, příp. dvě děti.

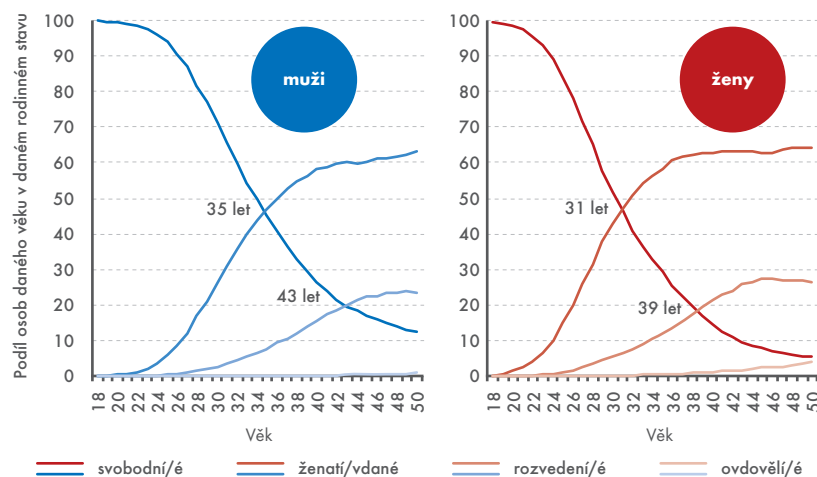
Začátek rodinného života mladí lidé často podmiňují dosažením určité ekonomické úrovně a postavení na trhu práce i vyřešením bytové otázky. Ve srovnání s generacemi svých rodičů se ale více rozvádějí. Do stability manželství, která se již v předchozích desetiletích zhoršovala, zasáhly nové problémy moderní doby: nezaměstnanost, ekonomická nejistota aj.

Rozšíření užívání antikoncepce předepsané lékařem umožňuje spolehlivěji rodičovství plánovat, čímž ubývá potratů jako řešení nechtěného otěhotnění. Vysoká úroveň prenatalní a neonatální péče snížila na minimum kojeneckou úmrtnost, která spolu s dětskou úmrtností významně zasahovala do reprodukčního života žen ještě před sto lety.

(Ne)plánujeme se vzít

Až do konce 80. let minulého století byla úroveň sňatečnosti v České re-

Muži a ženy podle věku a rodinného stavu (v %), 31. 12. 2013

Zdroj: ČSÚ

publice vysoká. Do manželství alespoň jedenkrát za život vstupovala naprostá většina mužů a žen (90–95 %, resp. 95–97 %), přitom sňatek uzavírali

ani žádná zvláštní opatření rodinné či sociální politiky, která by je motivovala uzavírat sňatky, jako tomu bylo dříve.

Do stability manželství, která se již v předchozích desetiletích zhoršovala, zasáhly nové problémy moderní doby: nezaměstnanost, ekonomická nejistota aj.

převážně ve velmi nízkém věku.

Průměrný věk svobodných nevěst se pohyboval mezi 21–22 roky, svobodných ženichů mezi 24–25 roky. Od počátku 90. let se situace výrazně změnila.

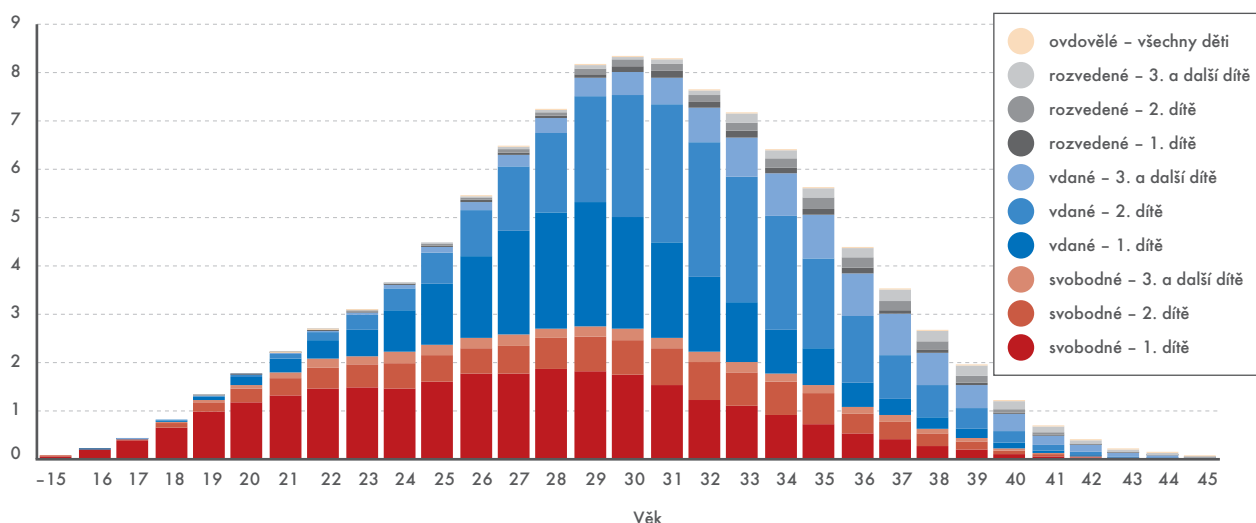
Lidé začali posouvat uzavření manželství do pozdějšího věku. Užívali si „nových možností“ (cestování, studia, budování kariéry), žili „na zkoušku“ v neformálních soužitích. Nevznikala

S určitou nadsázkou lze říci, že zvýšený zájem o vstup do manželství dnes vyvolávají pouze „zajímavá data“. Za zmínku stojí to, kterému vévodí tři sedmičky – 7. 7. 2007, kdy vstoupilo do manželství 4,4 tisíce párů snoubenců (8 % z celkového počtu daného roku).

Průměrný věk svobodných nevěst je v současné době na úrovni 30 let, u mužů nad 32 roky. A tak zatímco po-

Počet živě narozených dětí podle věku rodičky, pořadí a rodinného stavu, 2013 (v tis.)

Zdroj: ČSÚ

čátkem 90. let ve věku 25 let byly ženaté nebo vdané dvě třetiny osob, dnes v tomto věku zůstává většina osob svobodných, a stejně tomu je i ve věku 30 let. Při současné intenzitě, s jakou lidé vstupují do manželství před oslavou 50. narozenin, stihne uzavřít první sňatek pouze 50 % mužů a necelých 60 % žen, ostatní zůstanou (formálně) svobodní.

Nejvyšší rozvodovost je mezi nejmladšími

Rozvodů mladých lidí taktéž ubývá. Avšak je tomu tak pouze zásluhou zmíněného nižšího počtu uzavřených manželství. Právě nejmladší manželé se totiž stále rozvádí nejčastěji. Počet

rozvodů ve vztahu k počtu ženatých/vdaných je (a byl i v minulosti) nejvyšší ve věku 20–24 let a s přibývajícím věkem se snižuje. Z hlediska absolutních počtů jde ale v nízkém věku o malé počty rozvodů, vzhledem k odkládání sňatků je dnes nejčastějším věkem rozvádějících se věk mezi 35 a 40 lety. Nejvýraznější zastoupení (25 %) mají rozvedení ve věkové skupině 45–49 let.

Děti méně a později

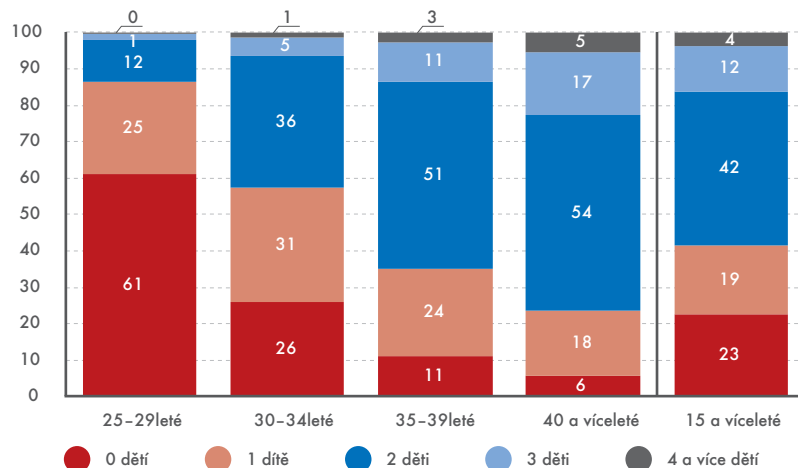
Ženy v České republice dnes rodí své první dítě průměrně ve 28 letech. Je to zhruba o 5,5 roku později než před dvaceti lety a o více než dva roky později než před deseti lety. Druhé dítě mají průměrně ve 31 letech.

I tento věk se za poslední dvě desetiletí značně zvýšil, i když o něco málo méně než v případě věku při založení rodiny. Interval mezi narozením prvního a druhého dítěte, který je dnes v průměru 4,4 roku, se mírně zkrátil. Výrazně se tedy snížila plodnost mladých žen a plodnost žen starších narostla. Zcela jednoznačně to lze popsat podílem plodnosti, který připadá na ženy mladší 30 let: v roce 1993 to bylo 85 %, v roce 2003 již 67 % a v roce 2013 jen 50 %. A ženy nejenže rodí později, ale také méně.

Ženy v ČR mají nejčastěji dvě děti

Pokles celkové úrovně plodnosti a její posun do pozdějšího věku potvrzují i míry plodnosti žen jednotlivých generací. Poslední ročníky žen, jejichž konečná plodnost je vyšší než dvě (záchovná hranice, aby se populace vlivem plodnosti nezmenšovala) se narodily na přelomu 50. a 60. let minulého století. Ženy starších generací se od dnešních mladých liší také věkem, kdy rodinu zakládaly a rozšiřovaly. Zatímco ženy narozené v roce 1965 měly ve 30 letech v průměru téměř již 1,7 dítěte a byly tak pomalu u konce svého reprodukčního období, stejně stará žena z ročníku 1970 měla ve 30 letech průměrně necelých 1,5 dítěte, z ročníku 1975 ještě méně (mírně nad 1,1) a žena narozená v roce 1980 neměla ve 30 letech v průměru ani jedno dítě (mírně nad 0,9). ▶

Podíl žen podle věku a počtu dětí, 2011 (v %)

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

Věk maximální plodnosti se posunul z 21 let na 30 let.

Výsledky posledního sčítání lidu z roku 2011, stejně jako dvě předchozí, ukazují, že ženy žijící v České republice jsou (stále) nejčastěji matkami dvou dětí. V čase se však snížil podíl žen se třemi a více dětmi a narostl podíl žen bezdětných.

Podíl bezdětných žen s věkem přirozeně klesá, nicméně i mezi 35–39letými, tedy ve věku vyšším než je průměrný věk žen při porodu třetího či dalšího dítěte, jich k datu sčítání 2011 byla bezdětných více než desetina. Mezi 25–29letými ženami jich ke dni sčítání žádné živě narozené dítě nemělo více než 60 %, mezi 30–34letými více než jedna čtvrtina.

Nejvyšší podíl mimomanželsky narozených dětí je mezi nejmladšími matkami

Pokud žena rodí v mladším věku, je ve většině případů nevdaná. Z hle-

diska věku je nejvyšší podíl dětí narozených nevdaným ženám právě mezi velmi mladými matkami ve věku do 20 let, kde aktuálně dosahuje 95 %. Nadprůměrný je ale i mezi 20–29letými ro-

Úzká vazba mezi sňatkem a založením rodiny se oproti minulosti značně oslabil.

dičkami, které byly v roce 2013 neprovdané více než z poloviny. Rodiček ve věku mezi 30–39 lety bylo neprovdaných jen 37 %, u čtyřicátnic to bylo již zase více, 45 %. Celkový podíl dětí narozených mimo manželství od konce 80. let vzrostl z méně než 10 % na více než 45 %.

Nejdřív dítě pak sátek

Nadprůměrný podíl dětí narozených mimo manželství je také mezi prvorozenými, kterých se mimo manželství rodí již více než polovina – 56 % v roce 2013. Zatímco dříve velmi

často následoval před narozením prvního dítěte sátek vyvolaný právě těhotenstvím partnerky a jen malé procento dětí mělo při narození rodiče nesezdané, v současnosti se po-

měr obrátil. Více prvorozených dětí v době porodu má rodiče, kteří po otěhotnění ženy sátek neuzavřeli. Průměrný věk ženy při narození prvního dítěte je tak nižší než při prvním sňatku. Spojení s údaji o sňatcích ukazuje, že nemalá část těchto žen uzavře sátek až po narození dítěte. To potvrzuje také nižší podíl mimomanželsky narozených dětí druhého pořadí, který je „jen“ třetinový (u třetích a dalších dětí ale zase vzrůstá, díky dětem rozvedených žen s novým partnerem). Úzká vazba mezi sňatkem a založením rodiny se oproti minulosti značně oslabil. ■

Nejdříve studia, pak mateřství

Téma mladí a rodina je ve společnosti často diskutované a jde o téma velmi široké, na které je nutné pohlížet ve vzájemných souvislostech. Z pohledu statistiky se dotýká zejména demografie a sociálních statistik, a to především statistik sňatečnosti, porodnosti, trhu práce, průměrných mezd a spotřeby domácností. Nicméně vývoj situace mladých rodin je spojen i s prodlužováním délky vzdělávání a stále častější snahou mladých lidí mít zajištěnou kariéru před tím, než založí rodinu. V situaci mladých rodin se pochopitelně velkou měrou odráží i celková ekonomická situace a sociální politika státu, a to i vzhledem k tomu, že mladé rodiny s malými dětmi často patří do skupiny příjemců sociálních dávek.

S tím, jak se v posledním čtvrtstoletí rozšiřovaly možnosti cestování, vzdělávání, možnosti studia v zahraničí, rozšiřovaly se možnosti na trhu práce a na druhé straně se zvyšovaly i kvalifikační požadavky na výkon některých profesí. Mladí lidé začali oddalovat zakládání rodiny a vstup do manželství do vyššího

věku. Současní muži vstupují do prvního manželství o téměř osm let později a ženy o sedm let později, než tomu bylo v roce 1989. Zároveň se zvyšuje i průměrný věk matek při narození prvního dítěte. Jedním z významných faktorů ovlivňujících tuto skutečnost jsou právě širší možnosti vzdělávání v porovnání s předrevolučním obdobím – prodlužuje se délka studia mladých lidí, zejména žen, které v daleko větší míře než v předrevolučním období studují na vysoké či vyšší odborné škole. Navíc ženy v současnosti vstupují do terciárního vzdělávání v porovnání s muži daleko častěji. Oproti minulosti ve větší míře dosahují terciárního vzdělání a tak často upřednostňují ukončení studia a pracovní kariéru před mateřstvím, které odkládají do pozdějšího věku. To potvrzují i statistická data – v letech 2001–2012 došlo k prodloužení očekávané délky vzdělávání mladých lidí o 2,5 roku. U žen jde dokonce o nárůst o 3,1 roku. Dá se tedy předpokládat, že ženy stráví studiem v průměru téměř 19 let.

Statistika pochopitelně nedokáže plně charakterizovat situaci mladých rodin v celospolečenském a ekonomickém kontextu. Může ji však formou čísel a jejich vzájemných souvislostí přiblížit a upozornit na vývoj, který z nich vyplývá.

MICHAELA KLEŇHOVÁ
vrchní ředitelka sekce demografie
a sociálních statistik

OTEVŘENÁ DATA EVROPSKÉ UNIE

VOLBY

**SČÍTÁNÍ LIDU,
DOMŮ A BYTU**

OTEVŘENÁ DATA

■ volby.cz ■ open-data.europa.eu ■ scitani.cz

Ekonomiku zvedly hlavně investice

Loňská tři čtvrtletí ukázala, že česká ekonomika překonala recesi. Reálně vyprodukovala hrubý domácí produkt v hodnotě přes 3 bil. Kč. Za tutéž dobu v roce 2013 jí k loňskému výsledku chybělo 33 mld. Kč. K růstu hrubého domácího produktu přispěly hlavně investice.

Drahomíra Dubská, oddělení svodných analýz

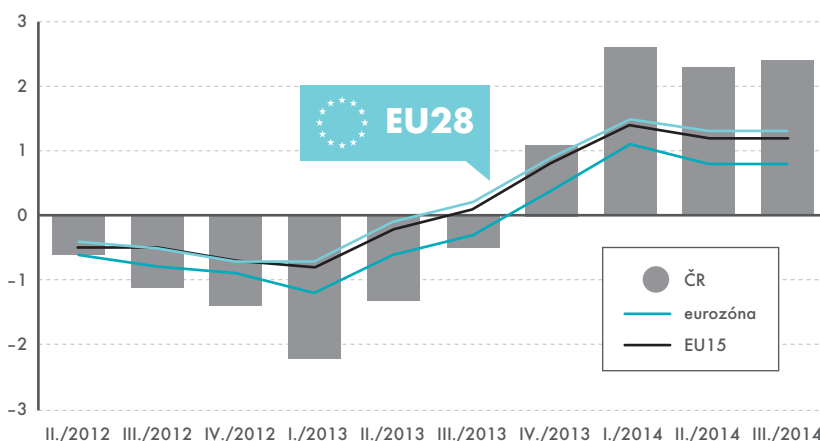
Sledujeme-li výkonnost ekonomiky České republiky v prvních třech čtvrtletích 2014 v meziročních tempech růstu hrubého domácího produktu v reálném vyjádření (bez vlivu sezónnosti a nestejného počtu pracovních dní), zjistíme, že byla podstatně vyšší, než činil evropský průměr. Je však také pravda, že ve srovnatelných obdobích roku 2013 byla česká ekonomika oslabená významně více, než byly v úhrnu jak země EU28, tak státy EU15 vnímané tradičně jako nejvyspělejší část Evropy. Naše recese byla tehdy hlubší i ve srovnání se situací v eurozóně.

Vloni bez jasného trendu

Česká ekonomika podle dosud známých dat celá tři čtvrtletí loňského roku rostla. Proti stejnému období 2013 byl její výkon vyšší o 2,4 %. Jednotlivá čtvrtletí se vyznačovala relativně stabilními meziročními přírůstky (+2,6 %, +2,3 % a +2,4 %).

Podobně tomu bylo i ve zmíněných evropských uskupeních, ovšem s nižší dynamikou (+1,5 %, +1,3 % a +1,3 % v EU). Na současnou utlumenou evropskou hospodářskou aktivitu se zdá tempo růstu HDP ve 3. čtvrtletí 2014 docela silné v případě Malty (+4 %) či Polska (+3,4 %), ale i Maďarska, které se po recesi vzpamatovalo a roste už rok a půl. Dokonce i Slovinska, jež opustilo pásmo recese zhruba před rokem (ekonomiky Maďarska a Slovinska stouply ve 3. čtvrtletí 2014 shodně o +3,1 %). Tradiční „tygři“ v evropském slova smyslu, tj. pobaltské země, Bulharsko s Rumunskem a také Slovensko, přišly tentokrát spíše zkrátka. Tempa růstu

Tempa růstu reálného HDP v ČR a v Evropě, 2. čtvrtletí 2012–3. čtvrtletí 2014 (očištěno o sezónnost a kalendářní vlivy, v %)

Zdroj: Eurostat

jejich HDP byla srovnatelná s růstem v ČR anebo i nižší.

Růst generovaný z různých příčin

Na výsledném růstu ekonomiky se však v ČR podílely, co do váhy, jiné složky HDP než v Evropě. Podle dat Eurostatu přispívaly za 3. čtvrtletí 2014 v zemích EU28 nejvíce k růstu – ve smyslu obvyklého výpočtu, tj. bez vyloučení dovozů pro konečné užití – především výdaje na konečnou spotřebu (+0,8 procentního bodu z meziročního přírůstku HDP o 1,3 %). Bylo to i vlivem vyšších vydání v zemích, které dosud nejsou členy eurozóny. Příspěvek k růstu výdajů na konečnou spotřebu byl v tomto uskupení mírnější (+0,47 procentního bodu z přírůstku HDP o 0,8 %). V ČR přispěla spotřeba k růstu ekonomiky také 0,8 procentních bodů jako v EU,

ale tento příspěvek tvořil pouze třetinu celkového růstu (+2,4 %), zatímco v EU to byly dvě třetiny. Co tedy bylo motorem růstu české ekonomiky v loňském 3. čtvrtletí?

Investice sílily...

„Chudokrevné“ čtyři roky oslabené investiční aktivity znamenaly zejména v českém stavebnictví výrazný propad produkce. Ta byla v roce 2013 jen na 77 % úrovně z roku 2009. U inženýrských staveb dokonce jen zhruba na dvou třetinách (68 %). Chyběly velké zakázky. Přitom stavy kapitálu nahromaděného v podobě stavebních investic představují v ČR v čistém vyjádření dlouhodobě víc než čtyři pětiny hodnoty celkových hmotných fixních aktiv české ekonomiky. Zbytek tvoří hodnota vytvořená strojními investicemi. Útlum investic se tedy projevil i v úrovni těchto stavů.

... zejména na jaře a v létě

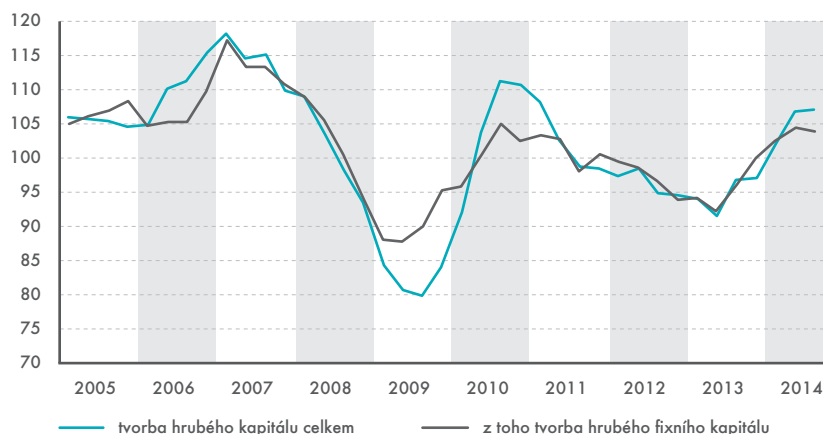
V roce 2014 však investice v podobě tvorby hrubého fixního kapitálu meziročně stouply ve srovnání s léty recese, kdy jak v roce 2012, tak zejména v roce 2013 vývoj českého HDP snižovaly. Vloni v 1. čtvrtletí sice ještě fixní investice narostly mírněji než HDP celkově (+2,4 % proti +2,6 %). Poprvé však došlo k pozitivní změně po deseti čtvrtletích meziročních poklesů. Ovšem ve 2. i 3. čtvrtletí tempo růstu investic akcelerovalo v dynamice patrné naposledy na přelomu let 2010 a 2011, kdy česká ekonomika vystupovala z krize. Meziroční přírůstky (+4,5 % ve 2. a 3,9 % ve 3. čtvrtletí 2014) přispěly spolu s navyšováním zásob k výraznému růstu hrubé tvorby kapitálu v české ekonomice, který v těchto obdobích atakoval 7% hranici (+6,9 %, resp. +7 % ve 2. a 3. čtvrtletí 2014).

Svůj díl na tomto pozitivním vývoji mělo uvolnění restrikcí spojených s velkými stavbami, především dopravní infrastruktury, a spoluúčast financování z peněz rozpočtu EU.

Vyprodukované zdroje

Růst mezd a platů i ostatních složek disponibilních příjmů domácností umožnil, že spotřeba domácností začala opět narůstat (meziročně v loňských prvních třech čtvrtletích

Investice v ČR v letech 2005–2014 (index meziročních změn, v %)

Zdroj: ČSÚ

o 0,9 %, 1,7 % a 1,5 %). Významné zlepšení na trhu práce, kdy míra nezaměstnanosti v listopadu 2014 dosahovala již jen 6 % populace ve věku 15–64 let, také vedlo k optimismu lidí, pokud jde o náhled na budoucí ekonomickou situaci a vlastní rodinné rozpočty. Tím mohly začít rovněž posilovat zdroje vytvářené v ekonomice, a to jak určené pro domácí trh, tak i pro export, který mohl také těžit ze zlepšující se zahraniční poptávky v té době, zejména v Evropě. Z uvedených příčin mohla hrubá přidaná hodnota v české ekonomice růst dokonce rychlejšími tempy (po čtvrtletích meziročně +2,8 %, +2,5 % a +2,7 %), než o kolik se zvětšoval HDP.

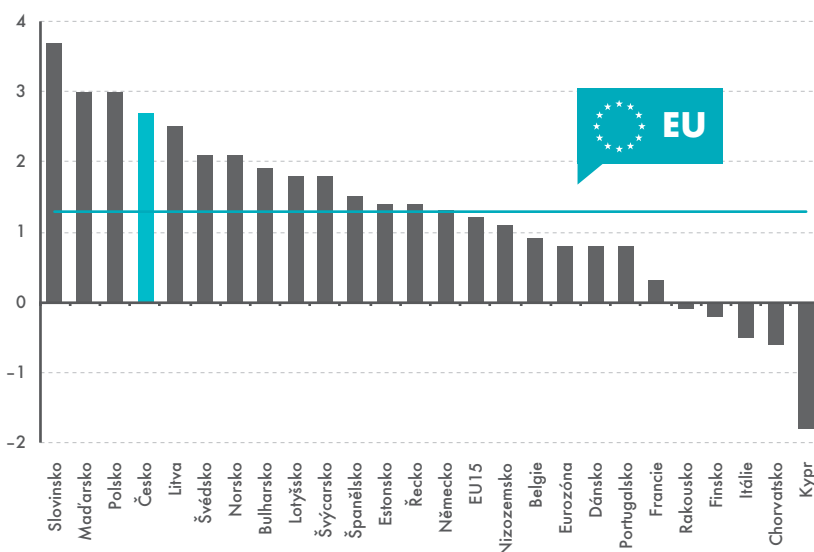
Na zpracovatele je spolehnouti

Ekonomiku České republiky charakterizuje – stejně jako například hospodářství Slovenska a Německa – vysoký podíl průmyslu ve struktuře ekonomiky. A pragmaticky řečeno, jsou doby, kdy je to výhodou, ať už si ekonomická teorie jakkoli zdůrazňuje klíčový vliv služeb v hospodářské struktuře země a její ekonomické vyspělosti. Český průmysl přispěl i nyní, po dvou letech poklesů, k výstupu ekonomiky z recese, a to v impozantním stylu: tempa růstu produkce zejména zpracovatelského průmyslu se už od loňského ledna začínala pomalu blížit 10% hranici a v březnu, červnu a červenci ji překonala. Klíčový byl opět vliv automobilek.

Budoucí poptávka? Uvidíme...

Eurozóně jako celku se zatím nepovedl takový husarský kousek jako Velké Británii. Ta se z recese vymanila a řadou podpůrných opatření trvale a postupně rostla od faktické stagnace v polovině roku 2012 po tříprocentní přírůstky HDP v jednotlivých čtvrtletích loňského roku. Křehkost a nepřesvědčivost oživení hospodářství eurozóny je samozřejmě pro českou ekonomiku rizikem. Jsou tu i další geopolitické vlivy vzbuzující nejistotu. Zatím to však nic nemění na skutečnosti, že Česká republika v loňském roce své hospodářství dokázala znovu dovést na trajektorii růstu.

Výkonnost zemí EU ve 3. čtvrtletí 2014 (meziroční změna hrubé přidané hodnoty, v %)

Zdroj: Eurostat

Cestovní ruch české ekonomice pomáhá

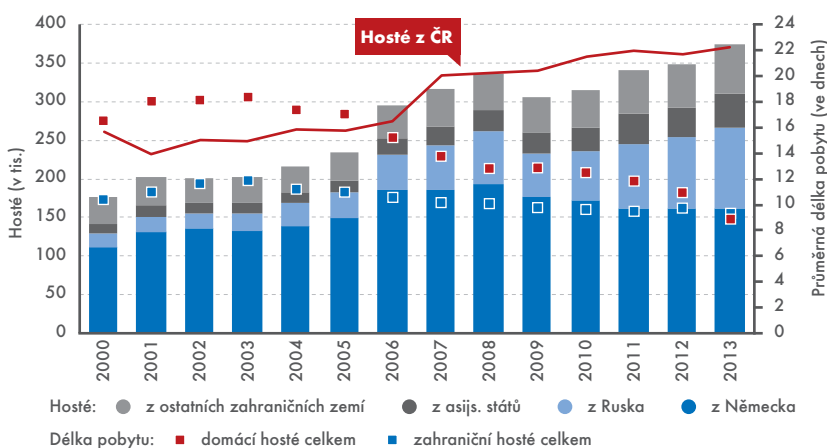
Česká republika patří mezi dvě třetiny zemí Evropské unie, ve kterých příjmy z cestovního ruchu převyšují výdaje. Kvůli rostoucím výdajům českých rezidentů v zahraničí však kladná bilance cestovního ruchu slábne.

Jiří Kamenický, Lukáš Kučera, oddělení svodných analýz

Čeští rezidenti utrácí v zahraničí méně než zahraniční návštěvníci v tuzemsku. Kladný rozdíl mezi příjmy z cestovního ruchu a výdaji na cestovní ruch se však zmenšuje. Významný zdroj finančních prostředků tak postupně „vysychá“. Tento trend, jak vyplývá z posledních dostupných údajů platební bilance, potvrdila i první tři čtvrtletí roku 2014. Přebytek cestovního ruchu se meziročně zmenšil o rovných 6 mld. Kč a jeho hodnota – dosahující „pouhých“ 26,3 mld. Kč – byla v rámci srovnatelných období nejnižší za posledních 18 let.

Zatímco zahraniční návštěvníci zanechali v tuzemsku během prvních třech čtvrtletí roku 2014 částku, jež byla jen o 2,1 mld. Kč vyšší než ve srovnatelném období roku 2013, rezidenti svá vydání posílili o čtyřnásobných 8,1 mld. Přitom by se dalo očekávat, že výrazné oslabení koruny, ke kterému došlo po intervenci České národní banky v listopadu 2013 a které zdražilo zahraniční cesty, po-

Počet hostů v lázeňských hromadných ubytovacích zařízeních v ČR (v tis.) a průměrná doba jejich pobytu (ve dnech), 2000–2013

Zdroj: ČSÚ

vede k menšímu zájmu Čechů o výjezdy do zahraničí. To se ale nestalo. Příznivý vývoj v české ekonomice na konci roku 2013 a v průběhu roku 2014 měl zřejmě i pozitivní dopad na ochotu vydávat peníze na cesty po zahraničí.

Návštěvníků z Ruska i Ukrajiny ubývá

V roce 2013 přijelo do ČR podle odhadů (na základě šetření na hraničních přechodech) 24,7 mil. zahraničních návštěvníků. Polovinu z nich však tvořili pouze jednodenní návštěvníci hlavně ze sousedních zemí, kteří do ČR mířili převážně za nákupy. Ze zahraničních návštěvníků, kteří v ČR přenocovali (9,7 mil.), jich 80 % připadalo na hromadná ubytovací zařízení, ostatní bydleli v menších zařízeních či u známých. Mimopražské regiony se mezi navštívenými místy (ubytova-

ných zahraničních hostů v Česku) objevily v 37 % případech.

Do hromadných ubytovacích zařízení v ČR našlo za první tři čtvrtletí roku 2014 cestu 12,24 mil. hostů. Jejich počet byl meziročně vyšší již popáté v řadě, tempo růstu se však postupně snižuje. Tuzemských hostů přijelo loni vlivem horší zimní sezóny dokonce méně (za tři čtvrtletí meziročně o téměř 2 %). Za růstem zahraniční klientely v ČR v posledních pěti letech stáli především hosté z asijských zemí a Ruska, primát početně nejvýznamnější skupiny však stále drželi Němci tvořící téměř pětinu zahraničních návštěvníků.

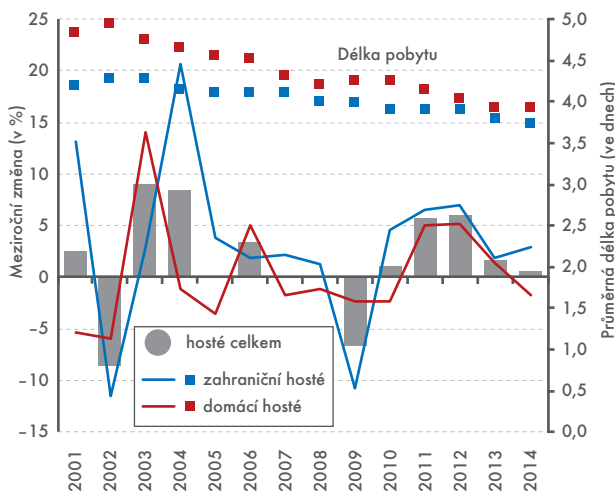
Zatímco počty hostů z asijských zemí se v ČR zvyšovaly i v roce 2014 (za první tři čtvrtletí meziročně o 72 tis.), návštěvníků z Ruska i Ukrajiny od loňského března nepřetržitě meziročně ubývá (za první tři čtvrtletí 2014 meziročně o 56 tis., resp. o 19 tis.) v souvis-

DVOJÍ POHLED NA CESTOVNÍ RUCH

Na cestovní ruch lze nahlížet z různých pohledů. Mikroekonomický pohled akcentuje nepeněžní ukazatele, například počty návštěvníků, lůžek či přenocování. Makroekonomický pohled zase zachycuje, jak se vyvíjí hodnota finančních toků mezi domácí ekonomikou a zahraničím, a tedy i to, zda cestovní ruch ekonomice generuje finanční prostředky, nebo je z ní naopak „odsává“.

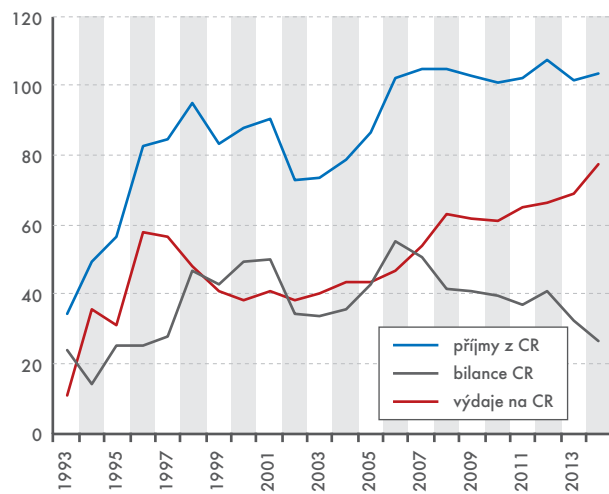

Počty domácích a zahraničních návštěvníků v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR (meziroční změna v %) a průměrná doba jejich pobytu (ve dnech), 2001–2014 (1.–3. čtvrtletí)

Zdroj: ČSÚ

Peněžní toky mezi ČR a zahraničím v letech 1993–2014 (1.–3. čtvrtletí, nominálně, v mld. Kč)

Zdroj: ČNB

losti s hlubokými politicko-ekonomickými problémy v těchto zemích.

Za dlouhodobý trend lze naopak považovat pokles průměrné délky pobytu v ČR, a to jak u tuzemských hostů, tak u zahraniční klientely. Hlubší pokles průměrné délky pobytu tuzemských hostů (za tři čtvrtletí 2014 dosahovala 3,9 dne, o dekádu dříve téměř pěti dní) souvisí i se zkracujícími se lázeňskými pobyty, do kterých se významně promítají změny úhrad lázeňské péče ze zdravotního pojištění. V roce 2013 pobývaly plně dvě třetiny domácích hostů v lázeňských léčebných zařízeních plně na vlastní náklady (a tudíž i výrazně kratší dobu), v roce 2000 byl podíl takových samoplátců jen 17 %.

Zatímco v letech 2000–2002 se Praha na celkové návštěvnosti ČR (v hromadných ubytovacích zařízeních) podílela necelou polovinou, v roce 2013 téměř dvěma třetinami. Posilovala svoji roli hlavně těsně před a po vstupu ČR do EU. Mezi častěji navštěvovanými regiony si udržují stabilní postavení jižní Morava, jižní Čechy a Karlovarsko. Menší díl z celorepublikové návštěvnosti dlouhodobě naopak ukrajují střední, severní i východní Čechy.

Na cestovním ruchu je nejvíce závislé Chorvatsko

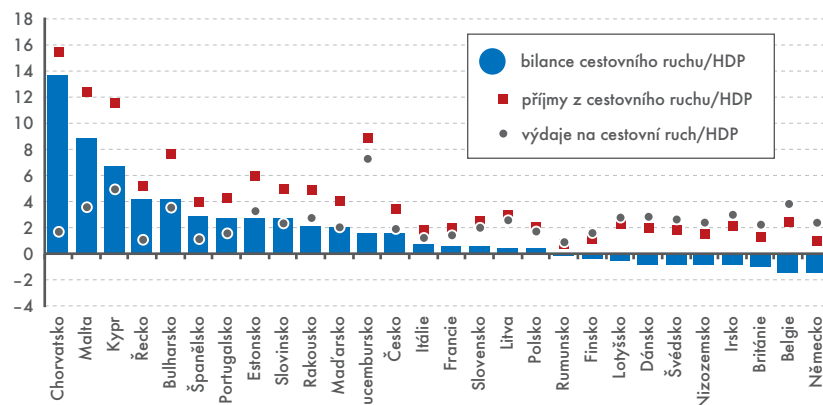
Zatímco v letech 2002–2013 dosahoval poměr příjmů z cestovního ruchu

k hrubému domácímu produktu (HDP) v ČR v průměru 3,5 %, v Chorvatsku byl více než čtyřnásobný (15,5 %). Příjmy z cestovního ruchu byly důležité i pro Maltu a Kypr, naproti tomu pro Řecko, Portugalsko, Španělsko či Itálii měly spíše průměrný význam.

Specifické postavení v oblasti cestovního ruchu zaujímá Lucembursko, kde velký objem prostředků plyne nejen do země, ale i ze země do zahraničí. Zatímco poměr příjmů z cestovního ruchu k HDP v této zemi dosahoval v letech 2002–2013 v průměru 8,9 %, což bylo po Chorvatsku, Maltě a Kypru nejvíce ze všech zemí Unie, poměr výdajů k HDP činil 7,3 % a mezi všemi unijními členy byl dokonce nejvyšší. Příčinou velkého odlivu a přílivu peněz mohou být cesty pracovníků působících ve zdejších centrálních institucích nebo finančníků. Lucembursko totiž patří mezi sítěžné prvky světového finančního systému.

Zatímco v osmnácti zemích EU převažují příjmy z cestovního ruchu nad výdaji, zbývajícím deseti příjmy na krytí výdajů nepostačují. Těmto deficitním zemím vévodí Německo společně s Belgií. Důvodem je, že jejich rezidenti vydávají relativně vysoké objemy peněz za cesty po zahraničí, přitom ale obě země nejsou vyloženě turistickými destinacemi, a tak jimi inkasované příjmy patří v evropském kontextu spíše k podprůměru.

Poměr příjmů, výdajů a salda cestovního ruchu k HDP (nominálně, v %, průměr za roky 2002–2013)

Zdroj: Eurostat

Vývoj stavebních povolení od roku 2005

Výši plánovaných investic na stavby na ochranu životního prostředí, nebytové budovy a zejména na ostatní stavby ovlivňuje čerpání financí z evropských fondů a přidělování veřejných financí. Nejvíce peněz na ochranu životního prostředí se vydává v krajích Jihomoravském a Ústeckém.

Drahomíra Dušková, odbor statistiky průmyslu, stavebnictví a energetiky

Počet vydaných stavebních povolení v jednotlivých letech kolísal, vrchol byl zaznamenán v roce 2004. V roce 2013 bylo vydáno pouze 84 864 stavebních povolení, což je nejméně od roku 2000 (o polovinu). Počet vydaných stavebních povolení klesl v roce 2013 ve všech kategoriích výstavby.

Orientační hodnota povolených staveb rostla až do roku 2009 s výjimkou roku 2007, kdy byl zaznamenán mírný meziroční pokles. Na meziroční růst orientační hodnoty stavebních povolení v roce 2009 měl vliv také významný nárůst povolení na výstavbu fotovoltaických elektráren.

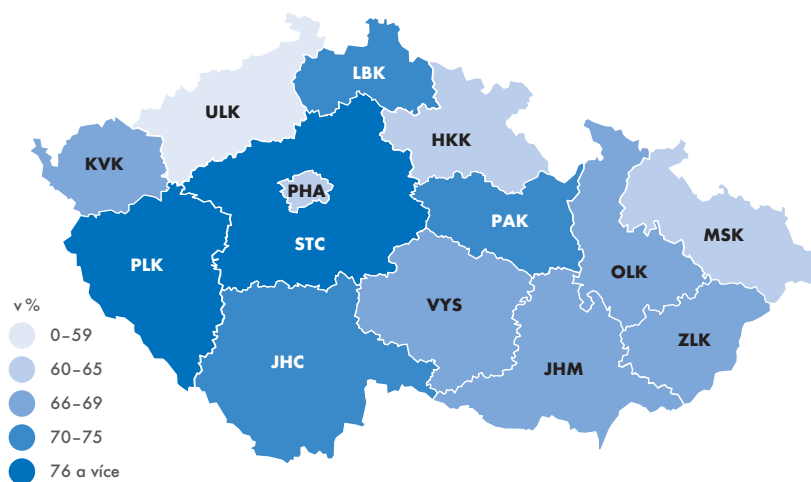
Od roku 2010 nastal pokles orientační hodnoty. Zatím největší byl zaznamenán v roce 2013, kdy se předpokládaná hodnota povolených staveb snížila téměř na úroveň roku 2002.

Na novou výstavbu je dlouhodobě plánováno více investic než na změny dokončených staveb. Nová výstavba měla nejvyšší podíl na celkové očekávané hodnotě v roce 2010 (71 %) a nejmenší v roce 2012 (58 %).

CO JE STAVEBNÍ POVOLENÍ

Pod tímto pojmem se rozumí celkový počet stavebních ohlášení k provedení jednoduchých staveb, stavebních povolení, staveb povolených na základě veřejnoprávní smlouvy a staveb ve zkráceném stavebním řízení autorizovaným inspektorem vydaných a evidovaných příslušným stavebním úřadem.

Podíl nové výstavby na celkové orientační hodnotě vydaných stavebních povolení v letech 2005–2013 (v %)

Zdroj: ČSÚ

V roce 2013 byly předpokládáné investice na novou výstavbu ve výši 163,3 mld. Kč, což je 63 % z celkové hodnoty. Orientační hodnota stavebních povolení na změnu dokončených staveb klesla v roce 2013 téměř o třetinu proti stejnému období roku 2012 a činila 94,4 mld. Kč.

Nejvíce investic jde do nebytových budov

Podle kategorií výstavby jde dlouhodobě nejvíce investic do výstavby nebytových budov. Nejvyšší podíl na celkové hodnotě byl zaznamenán v roce 2001 (38 %) a nejmenší v roce 2009 (29 %). Nejvyšší hodnoty dosáhla orientační hodnota stavebních povolení na nebytové budovy v roce 2008, kdy k růstu přispěla především výstavba admini-

strativních budov, obchodních center a staveb pro logistiku a výrobu.

V roce 2013 byly předpokládáné investice do nebytových budov ve výši 78,8 mld. Kč, což bylo 31 % z celkové hodnoty orientační hodnoty vydaných stavebních povolení a ve srovnání s rokem 2012 byl zaznamenán pokles o čtvrtinu.

Podíl orientační hodnoty stavebních povolení vydaných na bytové budovy je o něco menší než v případě nebytových budov. V roce 2013 klesla orientační hodnota bytových budov o 11,2 % proti stejnému období loňského roku a její hodnota (72,3 mld. Kč, 28 % z celku) byla třetí nejmenší od roku 2000.

Orientační hodnota ostatních staveb měla nejvyšší podíl na celkové očekávané hodnotě v roce 2009 (31 %).

V roce 2013 činily předpokládané investice na ostatní stavby 78,0 mld. Kč, což je meziročně o 7,8 % více.

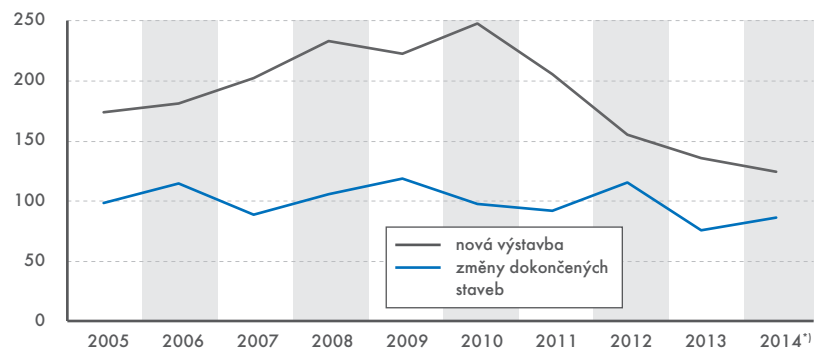
Nejnižší podíl na celkové hodnotě vydaných stavebních povolení tvoří dlouhodobě plánované investice pro stavby na ochranu životního prostředí. V roce 2013 klesla jejich hodnota proti roku 2012 téměř o polovinu na 28,7 mld. Kč (11 % z celku). Nejvyšší (21 % z celku) byla hodnota staveb na ochranu životního prostředí v roce 2010. Tehdy bylo povoleno velké množství čistíren odpadních vod a kanalizací.

Výši plánovaných investic na stavby pro ochranu životního prostředí, nebytové budovy a zejména na ostatní stavby ovlivňuje čerpání financí z evropských fondů a přidělování veřejných financí.

Z územního hlediska je dlouhodobě nejvyšší orientační hodnota vydaných stavebních povolení ve Středočeském kraji a jde především o novou výstavbu bytových budov. Nejméně se finančních prostředků vydává na stavby všech kategorií v Karlovarském kraji, což do určité míry souvisí také s jeho menší rozlohou. Do staveb nebytových budov se investuje především v Praze. Nejvíce peněz na stavby na ochranu životního prostředí se vydává v krajích Jihomoravském a Ústeckém. Vysoký podíl investic do ostatních staveb (zejména dopravní infrastruktury) je v Moravskoslezském a Ústeckém kraji.

V lednu až říjnu loňského roku bylo stavebními úřady vydáno 66 987 stavebních povolení. V porovnání se stejným obdobím roku 2013 se jedná

Orientační hodnota vydaných stavebních povolení, 2005–2014¹⁾ (v mld. Kč)

¹⁾Pozn.: 1. až 3. čtvrtletí 2014.

Zdroj: ČSÚ

o pokles (-7,2 %) a o nejnižší hodnotu od roku 1999. Počet vydaných stavebních povolení se snížil ve všech kategoriích výstavby.

Orientační hodnota staveb činila 210,8 mld. Kč a v porovnání se stej-

nému období roku 2013 o 14,2 % a činila 86,4 mld. Kč. Z pohledu kategorií výstavby k poklesu orientační hodnoty v lednu až říjnu 2014 nejvíce přispěly plánované investice do nebytových budov, jejichž hodnota klesla

Nejnižší podíl na celkové hodnotě vydaných stavebních povolení tvoří dlouhodobě plánované investice pro stavby na ochranu životního prostředí.

ným obdobím roku 2013 zůstala téměř na stejné úrovni (-0,4 %).

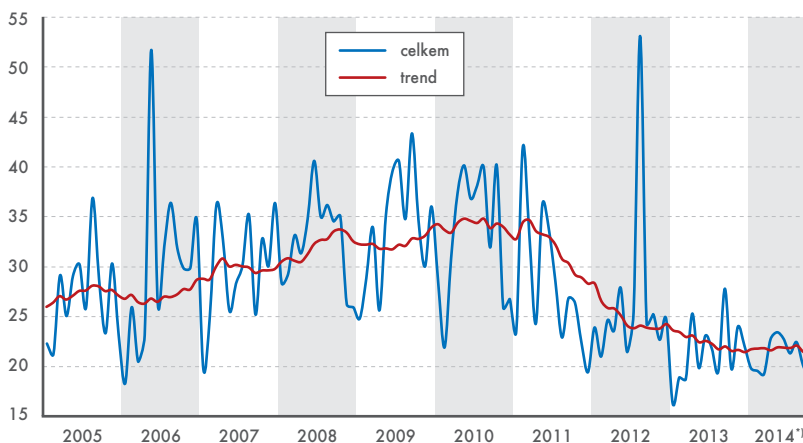
Na celkové očekávané výstavbě měly vyšší podíl plánované investice na novou výstavbu (59 %). Jejich orientační hodnota ale meziročně klesla (-8,5 %), když dosáhla 124,4 mld. Kč. Naopak orientační hodnota stavebních povolení na změny dokončených staveb vzrostla od počátku roku do konce října oproti stej-

proti stejnému období loňského roku o 12,8 %. Pokles nastal především u nové výstavby.

Meziročně klesly také plánované výdaje do staveb na ochranu životního prostředí (-13,4 %). Naopak růst zaznamenaly ostatní stavby, jejichž hodnota rostla proti stejnému období loňského roku o 13,1 % především díky změnám dokončených staveb. Nová výstavba ostatních staveb meziročně klesla. Rostla i orientační hodnota stavebních povolení na bytové budovy (o 5,1 %), a to jak na novou výstavbu, tak i na změny dokončených budov.

Z územního hlediska byla v lednu až říjnu 2014 nejvyšší orientační hodnota vydaných stavebních povolení ve Středočeském kraji. Na výstavbu bytových budov půjde nejvíce investičních prostředků v Praze. Na výstavbu nebytových budov, ostatních staveb a staveb na ochranu životního prostředí se nejvíce peněz vydá v Moravskoslezském kraji. Nejméně finančních prostředků plánují v krajích Libereckém a Karlovarském, a to téměř ve všech kategoriích výstavby.

Orientační hodnota stavebních povolení a její trend, 2005–2014¹⁾ (v mld. Kč)

¹⁾Pozn.: 1. až 3. čtvrtletí 2014.

Zdroj: ČSÚ

Kvalifikovaní pracovníci – učitelé brali nejméně

Podle výše vyplácených mezd si lze udělat obrázek o hodnotovém žebříčku české společnosti. V této analýze se dočtete, jaké platy brali v roce 2013 manažeři, specialisté, kvalifikovaní pracovníci – učitelé a kvalifikovaní dělníci.

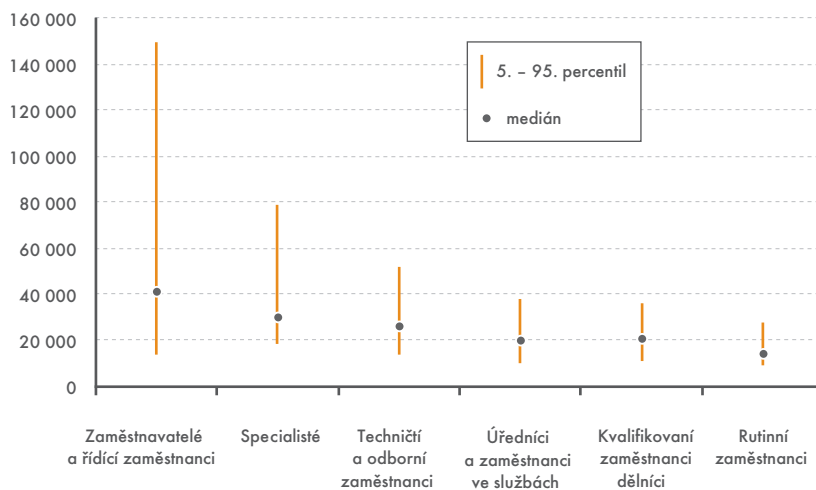
Dalibor Holý, ředitel odboru statistiky trhu práce a rovných příležitostí

Řídící zaměstnanci, kteří stojí podle klasifikace socioekonomických skupin (CZ-ESeG) na vrcholu společenské pyramidy, vloni v průměru pobírali 57 315 Kč.

Kouzlo statistického průměru

Zatímco nejchudší manažeři (typicky z malých firem) měli bezmála minimální mzdu, platy pěti procent nejlépe placených manažerů přesáhly 149 091 Kč. Střední mzda (medián) činila 41 368 Kč. Přestože byla nižší než průměr tažený vzhůru milionovými platy hrstky top manažerů, dosáhla dvojnásobku běžné mzdy u ostatních skupin.

Výdělková rozpětí v socioekonomických skupinách v roce 2013

Zdroj: Strukturální mzdová statistika ČR, speciální zpracování

STŘEDNÍ TŘÍDA MÁ K „PRŮMĚRNÉMU ČECHOVI“ NEJBLIŽE

Lidé se střední kvalifikací a nezávislostí se svými platy pohybují značně níže než elity. Vedle živnostníků do této kategorie řadíme technické a odborné zaměstnance a také úředníky a zaměstnance ve službách. Mzdy v těchto dvou skupinách nejsou však úplně srovnatelné. V roce 2013 pobírali technici střední mzdu ve výši 26 299 Kč, zatímco úředníci jen 20 119 Kč.

Všude nejvyšší platy měli technici v oblasti vědy, techniky a ICT, jejich mzdový medián činil 28 829 Kč. Jejich protipólem byli zaměstnanci osobní péče a ošetrovatelé. Vloni jejich medián dosáhl 16 671 Kč.

Pokud se podíváme na vnitřní členění řídicích zaměstnanců, zjistíme, že zatímco v produkčních odvětvích a administrativě v roce 2013 pobírali střední

Specialisté v obchodní sféře a veřejné správě pobírali střední mzdu 36 379 Kč, dvacetina nejbohatších pak přes 98 495 Kč.

Mediánová mzda řemeslníků s výučním listem převyšuje střední plat úředníka či pracovníka ve službách, pro které je typické, že mají maturitu.

mzdu ve výši 44 078 Kč, v ubytování, obchodě a kultuře to bylo 24 720 Kč.

Druhou elitní příjmovou skupinou byli vloni specialisté. Ne všichni ovšem dostávali špičkové platy.

Nejvyšší úroveň mezd dosáhli specialisté v oblasti vědy, techniky a ICT. Střední mzda tu v roce 2013 činila 37 023 Kč. Dvacetina nejlépe placených měla více než 85 186 Kč.

Střední mzda specialistů ve zdravotnictví činila vloni 34 273 Kč. Vysoký výdělek měli zejména muži z důvodu častých přesčasů. Zatímco průměrná pracovní doba za měsíc čítala 174,4 hod., ta jejich 187,5 hod. Déle pracovali jen poddůstojníci v ozbrojených silách.

Specialisté v oblasti výchovy a vzdělání jsou podskupinou s nejnižšími

platy mezi vysoce kvalifikovanými pracujícími. Střední hodnota mzdy (26 052 Kč) byla o tisíc korun méně, než vydělávali tři čtvrtiny specialistů v obchodní sféře. Nejbohatší dvacetina pedagogů se dostala jen nad 44 543 Kč.

Kvalifikovaný dělník měl více než úředník

Manuální zaměstnanci v dělnických profesích jsou vnitřně rozčleněni na dvě neporovnatelné skupiny: kvalifikované dělníky a rutinní zaměstnanci ve službách, průmyslu a zemědělství spolu s polokvalifikovanými dělníky.

První skupina je na trhu práce značně ceněná. Jejich mediánová mzda v roce 2013 dosáhla 20 888 Kč a byla tak vyšší než střední hodnota u úředníků a zaměstnanců ve službách. Skupina rutinních zaměstnanců a polokvalifikovaných dělníků pobírala mediánovou mzdu 14 338 Kč.

Nejhůře placeni jsou uklízeči a pouliční prodejci

Vůbec nejhůře placenou podskupinou z pracující třídy jsou uklízeči a pouliční prodejci. Jejich průměrná výplata 11 893 Kč tvořila pouhou polovinu mediánu všech zaměstnanců. Proto také tito pracovníci patřili mezi

Mediánové mzdy v socioekonomických skupinách a dvouletý nárůst, 2011–2013 (v Kč)

Socioekonomická skupina	2013	2012	2011	2013/2011
1 Zaměstnavatelé a řídicí zaměstnanci	41 368	40 373	40 096	3,2 %
2 Specialisté	30 200	29 521	28 922	4,4 %
3 Techničtí a odborní zaměstnanci	26 299	25 919	25 474	3,2 %
5 Úředníci a zaměstnanci ve službách	20 119	19 920	19 571	2,8 %
6 Kvalifikovaní zaměstnanci dělníci	20 888	20 634	20 267	3,1 %
7 Rutinní zaměstnanci ve službách, průmyslu a zemědělství a polokvalifikovaní dělníci	14 338	14 146	13 999	2,4 %
CELKEM	22 557	22 262	21 782	3,6 %

Zdroj: Strukturální mzdová statistika ČR, speciální zpracování

Z posledního sloupce tabulky zjistíme, že mezi roky 2011 a 2013 nejvíce vzrostly výdělky u specialistů, dále mzdy technických a odborných zaměstnanců a manažerské platy. I přes nedobrou situaci na trhu práce se stále silněji projevoval nedostatek pracovních sil u řemesel a opravářů, proto i jejich platy rostly o 3 %. Méně vzrostly výplaty úředníků a vůbec nejméně u rutinních zaměstnanců. Vzhledem k tomu, že za uvedené období vzrostly ceny o 4,6 %, bylo by možná vhodnější hovořit o hlubším či méně výrazném reálném poklesu výdělků jednotlivých skupin.

nejčastější příjemce minimální mzdy. Jen dvacetina z nich si vydělala více než 17 975 Kč. Tato podskupina je také výjimečná tím, že v ní převažují ženy (91 %), a paradoxem je, že muži tu patří mezi příjemce vůbec nejnižších mezd, i když jsou jinak v průměru lépe odměňováni.

Naopak typicky mužskou je podskupina kvalifikovaných řemeslníků na stavbách, kde žen pracuje pouhé

1 %. Rovněž mezi řídicí a obsluhou pojiždných zařízení najdeme jen 7 % žen.

Nejlépe placenou podskupinou pracující třídy jsou řemeslníci kovo, elektro, polygrafie a opraváři s mediánovou mzdou 22 913 Kč, dvacetina nejbohatších dokonce přesáhne 38 876 Kč. U této podskupiny je žen desetina, ale jejich nejbohatší výplaty jsou o deset tisíc nižší. ■

Hledáte statistické informace?

NAVŠTIVTE ÚSTŘEDNÍ STATISTICKOU KNIHOVNU A PRODEJNU ČSÚ

library.czso.cz

Jediná statistická knihovna v České republice vám nabízí ucelený fond českých i zahraničních statistických publikací. V prodejně si můžete zakoupit publikace, CD nosiče a časopisy, které vydává Český statistický úřad.

OTEVÍRACÍ DOBA

po a st: 8–17 hodin
úť a čt: 9–12 a 13–15 hodin
pá: 9–12 hodin

KDE NÁS NAJDETE

v přízemí budovy Českého statistického úřadu:
Na padesátém 81, Praha 10
(vedle stanice trasy Metra A Skalka).

WWW.CZSO.CZ

Být mladý a nemít cloud je out

Statisticy zjistili, že v roce 2014 využilo internetová úložiště 1,3 mil. obyvatel České republiky, tj. 15 % populace. Cloudy využívají více muži (19 %) než ženy (11 %).

Romana Malečková, oddělení statistiky výzkumu, vývoje a informační společnosti

Využívání internetových úložišť je jednoznačně doménou spíše mladších lidí. Nejvíce uživatelů je ve věkových skupinách 20–24 a 25–29 let, a to hlavně mezi studenty.

ČR je za evropským průměrem

Z hlediska mezinárodního srovnání se Česká republika nachází za průměrem Evropské unie, kde v průměru využívá internetová úložiště zhruba 21 % jednotlivců ve věku 16–74 let. Na prvním místě žebříčku se umístilo Dánsko následované Velkou Británií, kde cloudy využívají zhruba čtyři osoby z deseti.

Nejčastěji se prostřednictvím internetu sdílí fotografie

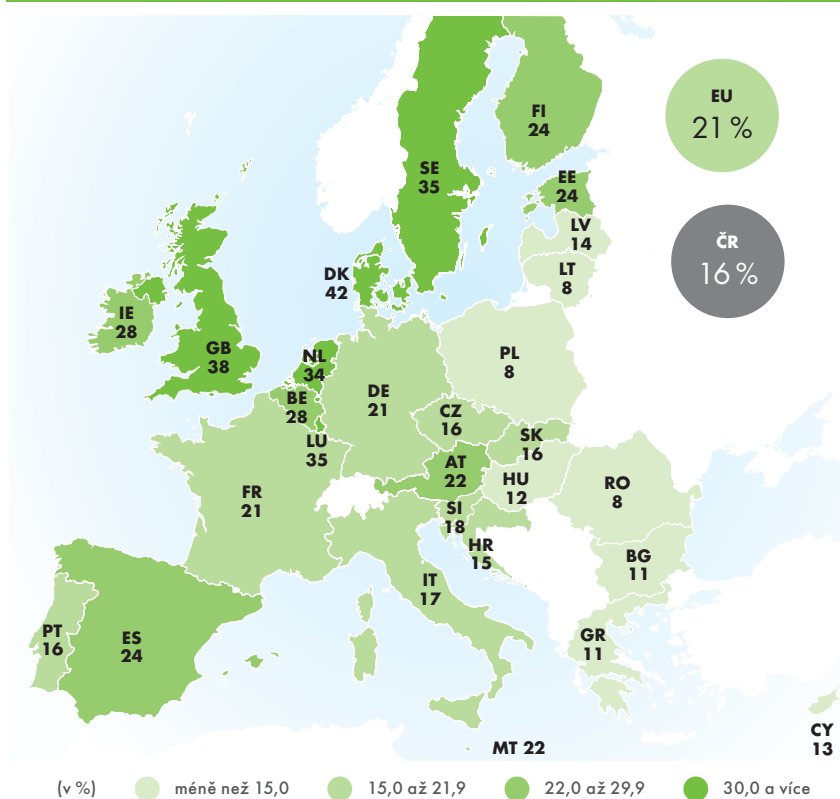
V ČR vloni sdílelo fotografie 15 % mužů a zhruba 9 % žen. Vyjádřeno podílem těch, kteří internetová úložiště využívají, jak mužů, tak žen, se jednalo o osm osob z deseti.

Poměrně velké oblíbené se těší i využívání internetových úložišť z důvodu sdílení tabulkových či textových dokumentů nebo elektronických prezentací. K těmto účelům využilo

Z hlediska mezinárodního srovnání se Česká republika nachází za průměrem Evropské unie, kde v průměru využívá internetová úložiště zhruba 21 % jednotlivců ve věku 16–74 let.

cloudy 11 % mužů a necelých 7 % žen, což představuje 58 % uživatelů internetových úložišť (opět platí pro obě pohlaví). Téměř 29 % mužů vy-

Využívání internetových úložišť osobami ve věku 16–74 let v EU28, 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat, 2014

užívajících cloudy sdílí videa včetně filmů, zhruba pětina se věnuje také sdílení hudby.

V České republice použila v roce 2014 placené verze internetových úložišť pouze necelá 2 % osob, konkrétně 1,2 % žen a téměř dvojnásobné množství mužů.

Statisticy dále spočítali, že polovina populace si soubory přeposílá e-mailem. Paměťová zařízení typu flash disk či média DVD používá téměř 37 % osob. Více než pětina pak sdílí obsah prostřednictvím osobních webových stránek nebo sociálních sítí. Zajímavé je i zjištění Českého statistického úřadu, že i sdílení dat prostřednictvím paměťových a ji-

Základní verze internetových úložišť jsou většinou bez poplatku. Teprve uložení dat nad limit stanovený provozovatelem bývá zpoplatněno.

ných zařízení je častější u mužů než u žen.

Celkem 16 % obyvatel České republiky uvedlo, že potřebu sdílet soubory necítí. Necelých 14 % respondentů dává přednost sdílení prostřednictvím e-mailových služeb. Necelá 4 % pak uvádí, že jim pro používání cloudů chybí potřebné znalosti, přičemž tento důvod uváděly více ženy a starší lidé.

Tři osoby ze sta nevyužívají internetová úložiště z důvodu obav o jejich bezpečnost. Necelá 2 % pak tuto službu shledávají nespolehlivou, a proto ji nevyužívají.

Myšlenka úložišť sahá až do 60. let 20. století

Za internetová úložiště se obecně označují služby jako např. iCloud (od firmy Apple), Google Drive (od společnosti Google), OneDrive (od společnosti Microsoft), Dropbox (od stejnojmenné společnosti) a další. Jedná se o poměrně novou službu, i když myšlenka sahá až do 60. let 20. století.

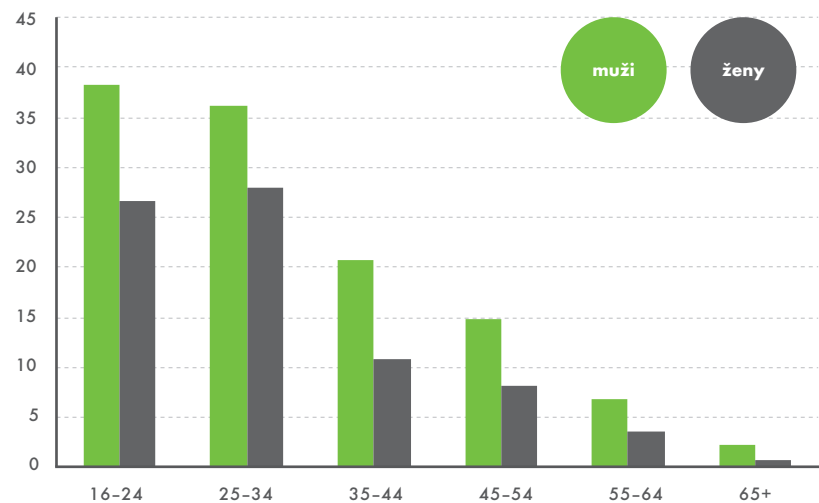
Internetová úložiště svým uživateli umožňují, aby si do nich dočasně ukládali své soubory, a případně je sdíleli s dalšími uživateli nebo mezi různými svými zařízeními.

Z praktického pohledu se internetové úložiště na koncovém zařízení svého uživatele nejčastěji chová jako běžný adresář nebo pevný disk (úložiště) pro ukládání souborů: cokoliv je do tohoto adresáře uloženo, je ve skutečnosti (automaticky) přesunuto do internetového úložiště. Naopak, vše k čemu má uživatel přístup v rámci svého úložiště, se mu jeví jako obsah takového adresáře, se kterým může také obvyklým způsobem nakládat. ■

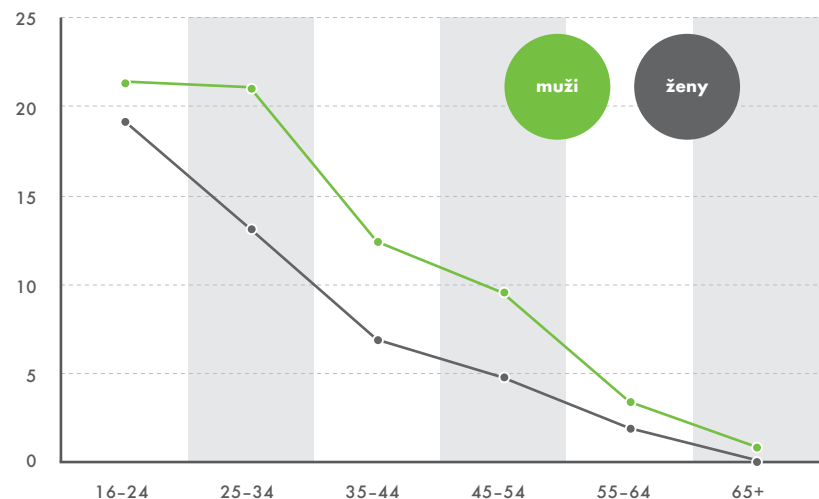
VLONI POPRVÉ

Jak obyvatelé České republiky využijí internetová úložiště, zjišťoval ČSÚ poprvé vloni ve specifickém modulu výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci. Více na <http://bit.ly/1zbMEVO>.

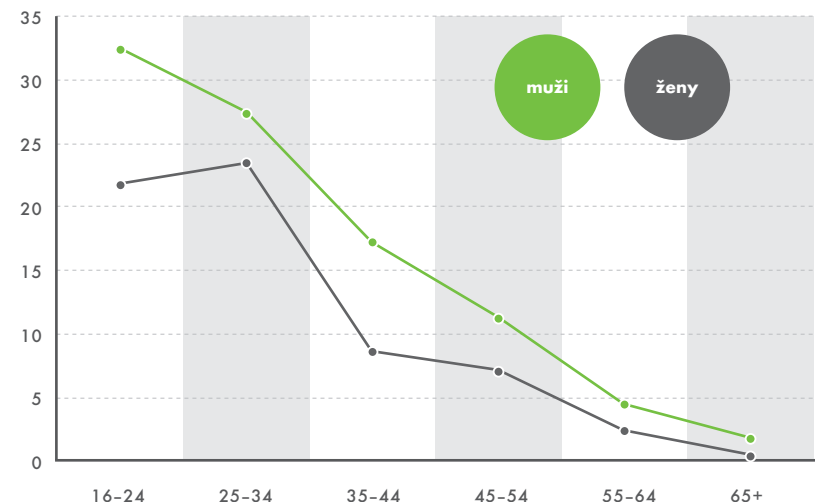
Uživatelé internetových úložišť podle pohlaví a věku 2. čtvrtletí 2014 (v %)

Sdílení dokumentů podle pohlaví a věku 2. čtvrtletí 2014 (v %)

Sdílení fotografií podle pohlaví a věku 2. čtvrtletí 2014 (v %)

Zdroj: ČSÚ

LEDEN 2015

RYCHLÉ INFORMACE

čt 1
 pá 2
 so 3
ne 4
 po 5
 út 6
7
 st 8
9
 so 10
ne 11
 po **12**
 út 13
 st 14
 čt 15
16
 pá 17
ne 18
 po 19
 út 20
 st 21
 čt 22
23
 so 24
ne 25
 po 26
 út 27
 st 28
 čt 29
30
 pá 31
 so 31

Zahraníční obchod (listopad 2014)
Míry zaměstnanosti, nezaměstnanosti a ekonomické aktivity (listopad 2014)

Indexy spotřebitelských cen – inflace (prosinec 2014)
Průmysl (listopad 2014)
Čtvrtletní národní účty (3. čtvrtletí 2014)
Stavebnictví (listopad 2014)
Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (2. týden)

Maloobchod (listopad 2014)

Indexy cen výrobců (prosinec 2014)
Indexy cen vývozu a dovozu (listopad 2014)
Šetření průměrných cen vybraných výrobků – potravinářské výrobky (leden 2015)
Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (3. týden)

Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (4. týden)

Zemědělství (4. čtvrtletí 2014 a rok 2014)
Šetření průměrných cen vybraných výrobků – pohonné hmoty a topné oleje (5. týden)

VYBRANÉ VÝSTUPY ČSÚ

Indexy cen průmyslových výrobců (2014)
 Publikace zahrnuje podrobné měsíční informace o vývoji indexů cen průmyslových výrobců podle klasifikace CZ-CPA a hlavních průmyslových skupin.
[e-verze/tisk-verze](#)

Indexy cen zemědělských výrobců (2014)
 Titul uvádí také průměrné ceny a průměrné hodnoty vybraných zemědělských výrobků za ČR celkem a v členění podle oblastí, krajů a okresů.
[e-verze/tisk-verze](#)

Indexy cen tržních služeb v produkční sféře (2014)
 Publikace obsahuje podrobné měsíční informace o vývoji vybraných indexů cen tržních podnikatelských služeb.
[e-verze/tisk-verze](#)

Indexy spotřebitelských cen (životních nákladů) – podrobné členění (2014)
 Titul přináší data o vývoji indexů spotřebitelských cen na území ČR podle klasifikace konečné spotřeby COICOP za domácnosti celkem, domácnosti důchodců a domácnosti v hl. m. Praze.
[e-verze/tisk-verze](#)

Kraje České republiky (2014)
 Elektronická publikace obsahuje základní ukazatele za úroveň NUTS2 (oblastí) a NUTS3 (kraje).
[e-verze](#)

Ekonomické výsledky pojišťoven, zajišťoven, penzijních společností a fondů (2011 až 2013)
 Údaje o zaměstnanosti a mzdách, vybrané ukazatele finančního hospodaření, informace o předepsaném hrubém pojistném a vyplaceném pojistném plnění atd.
[e-verze](#)

Publikace je možné objednat (e-mail: objednavky@czso.cz, tel.: 274 052 733) nebo zakoupit v prodejně publikací v ústředí ČSÚ (Na padesátém 81, Praha 10). Všechny tituly najdete na www.czso.cz.

Ekonomické výsledky peněžních institucí (bankovních i nebankovních) 2012

Vydavatel: Český statistický úřad

V loňském roce vydal Český statistický úřad v elektronické podobě publikaci Ekonomické výsledky peněžních institucí (bankovních i nebankovních) 2012.

Titul, který zpracoval odbor statistiky služeb, obsahuje ekonomické výsledky bankovních a nebankovních peněžních institucí za období 2010–2012.

Užitečné publikace

Statistické informace se nezaměřují na konkrétní uživatelskou skupinu. Mohou posloužit jak laické veřejnosti se zájmem o ekonomický vývoj v odvětví finančního zprostředkování, tak např. studentům pro potřeby vypracování bakalářských, di-

plomových či disertačních prací, ale i podnikatelským subjektům při analýzách trhu.

V publikaci jsou zachyceny údaje o evidenčním a průměrném evidenčním počtu zaměstnanců, o mzdách a průměrné mzdě; o dlouhodobém hmotném a nehmotném majetku a způsobu jeho pořízení. Nechybí v něm data ani o vybraných položkách výnosů a nákladů s rozlišením činností finanční, provozní a mimořádné; údaje o stavu aktiv v členění na hmotný a nehmotný majetek, dále informace o zásobách a finančních aktivech; o stavu pasiv členěných podle jejich původu na vlastní a cizí zdroje, včetně aktiv přechodných; o vybraných položkách doplňkových ukazatelů.

Uveřejněné údaje jsou výsledkem zpracování dat získaných z ročních statistických výkazů od bankovních peněžních institucí včetně České národní banky, od nebankovních peněžních institucí účtujících jako banky (tj. spořitelni a úvěrní družstva, investiční společnosti a fondy, obchodníci s cennými papíry) a od nebankovních peněžních institucí účtujících jako podnikatelé (finanční leasingové společnosti, faktoringové společnosti, směnárny, pojišťovací zprostředkovatelé a makléři, holdingové společnosti).

Publikaci najdete na internetových stránkách ČSÚ jak v českém, tak anglickém jazyce.

Více podrobných informací naleznete na <http://bit.ly/1F1H23>. ■

Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci v roce 2014

Vydavatel: Český statistický úřad

Publikace představuje hlavní výsledky šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v ČR v roce 2014. Zabývá se jak domácnostmi, tak jednotlivci. Sleduje přístup a připojení k internetu, nakupování přes internet a využívání datových úložišť. ■

Sto let přidělových systémů na území bývalého Československa 1915–2015

Vydavatel: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky

Jiří Štěpek, autor prvního dílu titulu, upozorňuje na zatím dosud nezpracovanou oblast našich hospodářských dějin – přidělové systémy. Čerpá přitom z historických pramenů, tj. archivních dokladů, dobových vyhlášek, parlamentních tisků a přidělových dokladů. ■

Malý lexikon obcí ČR 2014

Vydavatel: Český statistický úřad

Publikace obsahuje data za všechny obce ČR v územní struktuře platné k 1. lednu 2014. Údaje o počtu obyvatel byly převzaty z bilance obyvatelstva k 31. prosinci 2013 a přepočteny na územní strukturu platnou k 1. lednu 2014. ■

Všechny tituly si můžete vypůjčit (případně zakoupit) v Ústřední statistické knihovně a prodejně ČSÚ. Více na library.czso.cz.

HDP na obyvatele v PPS

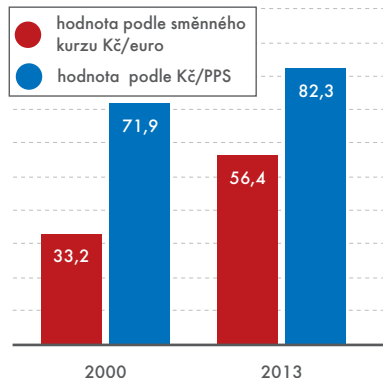
Hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele v paritě kupní síly (PPS) je jedním ze základních ukazatelů ekonomické úrovně při mezinárodních srovnáních. Hodnota ve vztahu k průměru EU je klíčovým kritériem pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU. Proč se používá parita kupní síly, co znamená a proč ji nestačí vyjadřovat v korunách nebo v eurech? Na to vám odpovíme v naší nové rubrice.

HDP je ukazatel ekonomického výkonu dané země. Zjednodušeně si ho představme jako souhrn všeho nového, co bylo v dané zemi vyrobeno za určité období. V ČR je HDP odhadován v mil. Kč, v Německu zase v mil. eur. Jak lze pak porovnávat tyto dvě země nebo třeba Českou republiku s průměrem EU? Můžeme převést koruny na eura. Ale jaký kurz použít?

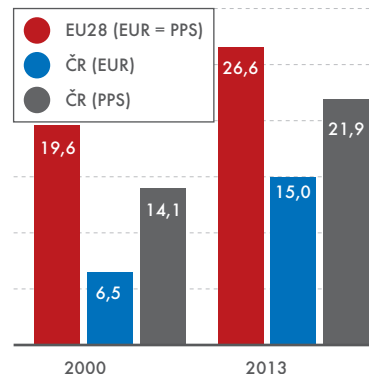
Směnný kurz koruny vůči euru ovlivňuje hlavně poptávka a nabídka obou měn na trhu. Pro ilustraci uvedme příklad: Směnný kurz je 30 Kč za 1 euro. Pokud budou firmy nakupovat eura, jejich cena poroste až na 40 Kč za 1 euro. Pokud zájem o eura nebude, jejich cena může klesnout na 20 Kč za 1 euro. Směnný kurz tedy neznamená, že za 30 Kč koupíme v ČR totéž, co za 1 euro v Německu.

Z tohoto důvodu byla uměle vytvořena měnová jednotka, tzv. PPS. Ta vyjadřuje takový kurz mezi dvěma měnami, při kterém si je možné v obou zemích koupit stejné množství zboží. Řekněme, že si v ČR koupíme jeden bochník chleba za 20 Kč a v Německu ten samý za 1 euro.

HDP na obyv. v ČR, v % (EU = 100 %)

HDP na obyvatele, 2000, 2013 (v tis.)

Zdroj: ČSÚ/Eurostat

V takovém případě je parita 20 Kč za jedno euro a cenová hladina je v obou zemích srovnatelná. Výpočet PPS je ale ve skutečnosti mnohem složitější. Bere v úvahu velké množství výrobků a provádí se mezi mnoha zeměmi navzájem. V zásadě se ale jedná o stejný postup jako s bochníkem chleba. Když to tedy shrneme: v ČR i v Německu si koupíme stejné množství zboží při kurzu 20 Kč za 1 euro. Jenže směnný kurz, daný poptávkou, je 30 Kč za 1 euro. Kurz naší měny je tedy oproti PPS výrazně podhodnocen, takže zboží v zahraničí je pro nás dražší.

Vraťme se ale zpět k HDP na obyvatele v ČR. Řekněme, že je okolo 400 tis. Kč a průměr v EU 27 tis. eur (pro EU jako celek se 1 euro rovná 1 PPS). **Jak porovnat ČR a EU? Při výpočtu máme dvě možnosti:**

1. Použijeme směnný kurz 30 Kč za 1 euro. HDP na obyvatele v ČR je v takovém případě okolo 13,3 tis. eur

(400 děleno 30). Zdá se, že se ČR pohybuje okolo 51 % průměru EU.

2. Použijeme paritu kupní síly 20 Kč za PPS, která odstraňuje vliv podhodnocení, nebo nadhodnocení směnného kurzu. HDP na obyvatele je tedy okolo 20,0 tis. (400 děleno 20), což znamená, že se výkonnost české ekonomiky (na obyvatele) pohybuje okolo 74 % průměru EU, což lépe odpovídá skutečnosti.

Pro mezinárodní porovnání v daném roce je vždy vhodnější použít přepočtení do PPS. Údaje v eurech sice mohou ilustrovat finanční sílu země, ale o ekonomické výkonnosti příliš nevyovídají. Pokud při porovnání zemí použijeme směnný kurz, do našeho srovnání promlouvá i odlišná cenová hladina v jednotlivých zemích způsobená podhodnocením nebo nadhodnocením směnným kurzem.

Tereza Košťáková,
vedoucí oddělení čtvrtletních odhadů

Statistika&My

Měsíčník Českého statistického úřadu 01/2015

Ročník 5, vychází 10x ročně

Adresa redakce: Český statistický úřad,

Na padesátém 81, 100 82 Praha 10

telefon: 274 054 248, e-mail: redakce@czso.cz

Redakce: Michal Novotný (šéfredaktor), Alena

Gébllová (vedoucí redaktorka), Jan Ernest, Emilie

Jašová, Dalibor Holý, Eva Kačerová, Tomáš Mládek,

Marek Rojíček, Jitka Slavíková

Redakční rada: Ing. Josef Vlášek (předseda),

Ing. Michal Novotný (místopředseda),

Ing. Drahomíra Dubská, CSc.,

Mgr. et Mgr. Alena Gébllová, Mgr. Helena Koláčková,

RNDr. Michaela Kleňhová, RNDr. Tomáš Mládek,

Helena Pexová, prof. Ing. Iva Ritschelová, CSc.,

Ing. Marek Rojíček, Ph.D., Egor Sidorov, Ph.D.,

Bc. Jana Slavníková, Ing. Hana Šlégrová,

Ing. Veronika Tichá, Ing. Pavla Trendová

Grafická úprava: Tomáš Kubašta

Fotografie: archiv ČSÚ, J. Růžička, shutterstock.com,

Tisk: Tiskárna Kleinwächter

Vydavatel: Český statistický úřad

www.statistikaamy.cz

ISSN 1804-7149, ev. č. MK ČR E 19925

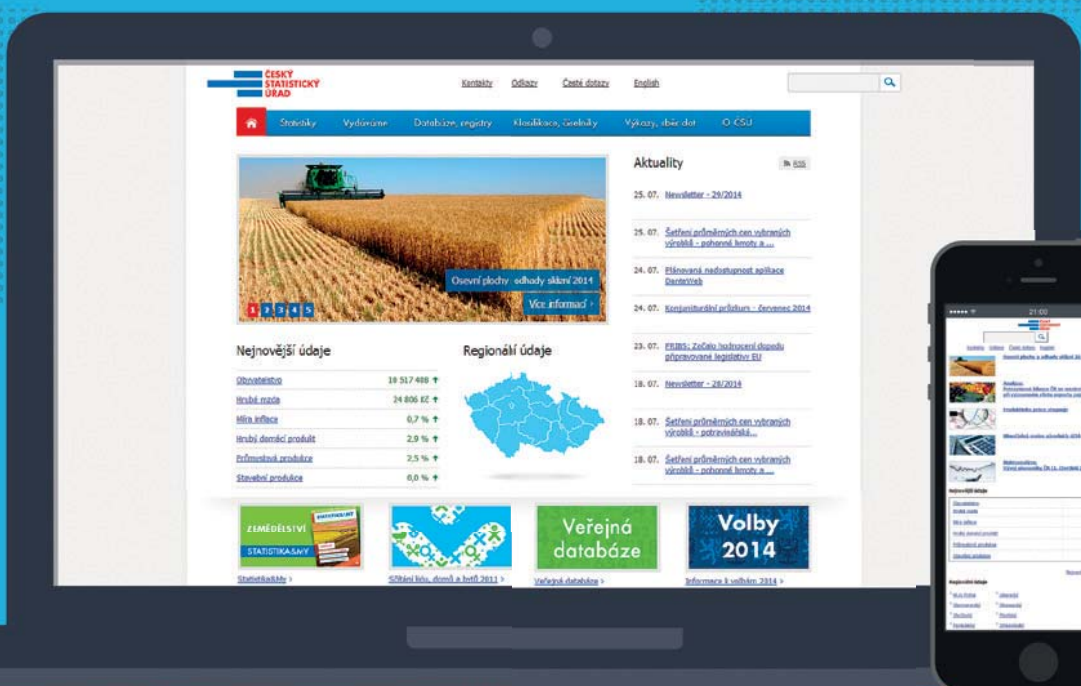
PŘÍBĚH STATISTIKY

OBRAZOVÁ PUBLIKACE SLEDUJE CESTY SVĚTOVÉ I ČESKÉ STATISTIKY
OD POČÁTKŮ LIDSTVA AŽ TĚMĚŘ PO SOUČASNOST

V ELEKTRONICKÉ
PODOBĚ ZDARMA NA

bit.ly/1iEwqJ8

WWW.CZSO.CZ